T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

# İÇ KONTROL SİSTEMİ
# İZLEME VE DEĞERLENDİRME
# REHBERİ

Versiyon 1
2024

# İçindekiler

SUNUŞ ..... 1
1- GİRİŞ ..... 2
2- REHBERİN AMACI ..... 3
3- İZLEME VE DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE ROL VE SORUMLULUKLAR ..... 4
3.1. İÇ KONTROL MERKEZİ UYUMLAŞTIRMA BİRİMİ 4
3.2. KAMU İDARELERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI 5
4- İZLEME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI, YÖNTEM VE ARAÇLARI ..... 7
4.1. DÜZENLİ İZLEME 9
4.1.1. Kamu İdarelerinin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarının Değerlendirilmesi ..... 10
4.1.2. Kamu İdarelerinin İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporlarının İncelenmesi ..... 10
4.1.3. Kamu İdarelerinin İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Düzenleme ve Uygulamalarının İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ..... 10
4.2. YERİNDE DEĞERLENDİRME 11
4.2.1. Yerinde Değerlendirmelerin Planlanması ..... 11
4.2.2. Yerinde Değerlendirmelerin Yürütülmesi ..... 11
4.2.3. Yerinde Değerlendirme Sorularının Cevaplandırılması ve Değerlendirilmesi ..... 13
4.2.4. Yerinde Değerlendirme Kriterleri ve Derecelendirilmesi ..... 13
4.2.5. Yerinde Değerlendirme Faaliyeti Sonuçlarının Raporlanması ..... 16
4.3. İKMUB TARAFINDAN HAZIRLANACAK KONSOLİDE İÇ KONTROL SİSTEMİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME RAPORU 17
4.4. KAMU İDARELERİNCE YAPILACAK İZLEME VE DEĞERLENDİRME FAALİYETLERİ 17
5- YERİNDE DEĞERLENDİRME KONULARI ..... 18
5.1. KONTROL ORTAMI 18
5.1.1. Dürüstlük ve Etik Değerlere Bağlılık ..... 18
5.1.2. Kurumsal Rol ve Sorumluluklar ..... 19
5.1.3. Hesap Verebilirliğin Sağlanması ..... 20
5.1.4. İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları ..... 21
5.2. RİSK YÖNETİMİ 22
5.2.1. Kurumsal Amaç ve Hedeflerin Belirlenmesi ..... 22
5.2.2. Risklerin Belirlenmesi ve Yönetilmesi ..... 26
5.2.3. Önemli Değişimlerin Etkisi ..... 27
5.3. KONTROL FAALİYETLERİ 28

5.3.1. Kontrol Faaliyetlerinin Seçilmesi ve Değerlendirilmesi ..... 28
5.3.2. Teknoloji Faaliyetlerine Yönelik Kontrol Faaliyetleri ..... 29
5.3.3. Kontrol Faaliyetlerinin Uygulanması ..... 30
5.4. BİLGİ VE İLETİŞİM 30
5.4.1. İç İletişim ..... 30
5.4.2. Dış İletişim ..... 31
5.5. İZLEME 32
5.5.1. İç Kontrol Sisteminin Değerlendirilmesi ..... 32
5.5.2. Kontrol Eksiklikleri ..... 35
6- TANIMLAR ..... 37
7- KISALTMALAR LİSTESİ ..... 42
8- EKLER ..... 43
EK 1: Değerlendirme Soru Formu 43
Ek 2: İç Kontrol Bileşeni Değerlendirme Formu 44
Ek 3: Anket Soruları Tüm Bileşenlerin Değerlendirilmesi Formu 45
Ek 4: İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporu Şablonu 46
Ek 6: Olgunluk Modeli 49

Ülkemizde kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasına dair yürütülen reform çalışmaları uzun yıllar öncesine dayanmakla birlikte Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinin başlamasıyla bu alandaki çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çalışmalarda, kamu idarelerinin yönetim yapılarının iyileştirilmesi ve kamu kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanımı ön plana çıkmıştır.

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun yürürlükten kaldırılarak 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte kamu mali yönetim ve kontrol alanında rol ve sorumluluklar yeniden tanımlanarak kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını ve mali saydamlığı sağlamaya yönelik daha hesap verebilir ve sağlam bir yönetim sisteminin temelleri atılmıştır. Bu kapsamda bir yönetim ve kontrol aracı olarak kullanılan iç kontrol kavramı, kamu idarelerinin hem mali hem de mali olmayan görev alanının tamamını kapsayacak şekilde yönetim tarihimizde yerini almıştır.

5018 sayılı Kanunla ülkemizde; üst politika belgelerinde belirlenen öncelikler doğrultusunda beş yıllık stratejik planların hazırlandığı, stratejik planlarda yer alan hedeflerle uyumlu olarak yıllık performans programlarının oluşturulduğu, idare bütçelerinin performans esaslı program bütçe sistemine uygun olarak hazırlandığı ve uygulandığı, iç kontrol sistemi aracılığıyla uygulamanın güvence altına alındığı bir stratejik yönetim sistemi kurulmuştur. Bu yapıda Hazine ve Maliye Bakanlığı, merkezi uyumlaştırma görevi kapsamında uluslararası standartlarla uyumlu olarak mali yönetim ve kontrolün genel çerçevesini belirlemekten; kamu idareleri ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen standartlarla uyumlu olarak iç kontrol sistemlerini oluşturmak ve uygulamaktan sorumludur. Bugüne kadar uluslararası standartlar ile uyumlu olarak İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar, Kamu İç Kontrol Standartları, Kamu İç Kontrol Rehberi gibi başlıca düzenlemelerin yayınlanması suretiyle idarelerin iç kontrol sistemlerinin oluşturulması sağlanmıştır. Gelinen bu noktada, merkezi uyumlaştırma görevi kapsamında Bakanlığımız tarafından kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sistemlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu Rehber, kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin İç Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi tarafından değerlendirilmesi ve uyumlaştırılması amacıyla hazırlanmıştır. Rehber taslağının geliştirilmesi amacıyla 2022 yılı içerisinde Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi olmak üzere üç kamu idaresinde pilot çalışmalar yürütülmüştür. 17 Ocak 2024 tarihinde ise OECD-SIGMA işbirliği ile Ankara'da düzenlenen çalıştayda kamu idarelerinin Strateji Geliştirme Birim Yöneticilerine rehberin tanıtımı yapılmıştır. Akabinde ise idarelerin görüş ve değerlendirmeleri alınarak rehbere nihai şekli verilmiştir.

Bu rehberi hazırlayan Bakanlığımız İç Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Dairesi çalışanlarına, rehberin geliştirilmesine görüş ve değerlendirmeleriyle katkı sağlayan pilot idareler ve diğer idarelerin temsilcileri ile OECD-SIGMA yetkililerine teşekkür ediyor; rehberin, kamu mali yönetim ve kontrol sistemimizin izlenmesi ve değerlendirilmesi suretiyle daha da güçlendirilmesine katkıda bulunmasını diliyorum.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

# 1- GİRİŞ

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun düzenlediği kamu mali yönetimi ve kontrol anlayışı, kaynak kullanımında mali saydamlık ve hesap verebilirlik kavramlarını öne çıkarmaktadır. Kamu idarelerinin, amaç ve hedeflerine ulaşmak için yürüttükleri faaliyetler ile bu faaliyetlerin sonuçları hakkında kamuoyunun ve yasama organının bilgilendirilmesi, yönetsel hesap verme sorumluluğunun en önemli gereklerinden birisidir. Kanunun esas aldığı ***yönetim sorumluluğu*** anlayışı çerçevesinde her düzeydeki kamu yöneticisi; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunmasından, mali yetki ve sorumlulukların yetkin personele verilmesinden, bu alanda belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanmasından, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesinden, kapsamlı bir yönetim anlayışıyla uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanmasından görev ve yetkileri çerçevesinde sorumludur. Bu yaklaşım, kamu hizmetlerini yürütenlerin daha fazla sorumluluk hissetmelerine, kamu hizmetlerinden yararlananların ödedikleri vergilerin nasıl kullanıldığı ve kamu idarelerinin performansları konusunda bilgi sahibi olmalarına ve yasama denetiminin yanı sıra kamuoyu denetiminin de güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin, üst yöneticinin sahipliğinde oluşturulması ve mali saydamlık ve hesap verebilirliği sağlayacak şekilde uygulanması beklenmektedir. İç kontrol; bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanımını sağlamak amacıyla belirlenen hedeflere ulaşmak için gerekli performansı gerçekleştirmek üzere risklerin yönetilmesini kapsamaktadır. Kamu idarelerinde iç kontrol sistemi, uluslararası genel kabul görmüş standartlar çerçevesinde belirlenen standart, düzenleme ve yöntemlere uygun olarak oluşturulur, uygulanır, izlenir ve geliştirilir.

5018 sayılı Kanunun 55 inci maddesinde; mali yönetim ve iç kontrole ilişkin standart ve yöntem belirleme, geliştirme, uyumlaştırma ve bu alanda kamu idareleri arasında koordinasyonu sağlayarak rehberlik etme görevi Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiştir. Bu kapsamda, Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve 31/12/2005 tarihli ve 26040 3. Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 5 inci maddesine istinaden merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Bakanlıkça iç kontrole ilişkin standartlar belirlenmiş ve 26/12/2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Tebliğle, idarelerin Kamu İç Kontrol Standartlarına uyumu sağlamak üzere gerekli çalışmalar yapması ve eylem planları hazırlaması gerektiği belirtilmiştir. 04/02/2009 tarihli ve 1205 sayılı genel yazı ve ekinde yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberiyle, kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerini Kamu İç Kontrol Standartlarına uyumlu hale getirmeleri amacıyla yapmaları gereken çalışmalar belirlenmiştir. Yine 02/12/2013 tarihinde yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Genelgesinde; idareler için eylem planı hazırlama, revize etme ve uygulama konularında ek açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca, Kamu İç Kontrol Standartlarının uygulanmasını sağlamak ve kolaylaştırmak üzere Kamu İç Kontrol Rehberi hazırlanarak 2014 yılında yayımlanmıştır.

Söz konusu düzenlemeler çerçevesinde uygulamada gelinen noktada, Hazine ve Maliye Bakanlığının merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde idarelerin iç kontrol sistemlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi yoluyla sistemin daha da güçlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu rehber, kamu idarelerinde oluşturulan ve uygulanan mevcut iç kontrol sisteminin izlenmesi, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik hazırlanmıştır.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

## 2- REHBERİN AMACI

İç Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi (İKMUB) tarafından kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol uygulamalarının izlenmesi, değerlendirilmesi ve uyumlaştırılması fonksiyonu kapsamında bu Rehber;

- Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kamu idarelerinin değerlendirilmesine yönelik standart bir yıllık değerlendirme aracı oluşturmak,
- İdarelerin üst yöneticilerine iç kontrol sisteminin mevcut işleyişi, kontrol eksiklikleri ve geliştirilmesi gereken alanlar hakkında bilgi vermek,
- Yıllık değerlendirme aracı olarak, kamu idarelerine sağlam bir yönetim çerçevesinde bulunması gereken unsurları detaylı olarak ele almak suretiyle idarenin yönetim yapısının geliştirilmesinde yol gösterici olmak,
- İdarelerin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin nesnel bir değerlendirmesini sağlamak suretiyle iç denetim faaliyetlerine katkı sağlamak

amacıyla hazırlanmıştır.

Rehber, İKMUB tarafından kamu idarelerinin iç kontrol uygulamalarını izlemek ve değerlendirmek üzere hazırlanmış olmakla birlikte kamu idarelerinin Strateji Geliştirme Birimleri (SGB) tarafından birimlerin iç kontrol sisteminin değerlendirilmesinde de (öz değerlendirme) referans kaynak olarak kullanılabilecektir. Merkezi Uyumlaştırma Birimi tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda idarenin iç kontrol uygulamalarının olgunluk seviyesi rehberin ekinde yer alan olgunluk modeli vasıtasıyla tespit edilecek, eksiklikler varsa öneriler geliştirilerek bunlarla ilgili idarenin Düzeltici Eylem Planlarının hazırlanması sağlanacak ve bu suretle iç kontrol sistemlerinin uyumlaştırılması ve iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Rehberde belirlenen izleme ve değerlendirme yaklaşımı kapsamında hem kamu idarelerinin hazırlamış olduğu iç kontrol dokümanlarının incelenmesi hem de yerinde ziyaretler gerçekleştirilmesi suretiyle, idarenin iç kontrol sistemi değerlendirilerek öneriler geliştirilmesi ve bu sayede idarenin kaynaklarını daha etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

İç kontrol sisteminin izlenmesi, kamu idarelerinin amaç ve hedeflerine ulaşmadaki başarısını ölçmede önemli bir araçtır. İzleme, yöneticilere kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılıp kullanılmadığını değerlendiren bir dayanak oluşturur. İç kontrol sisteminin izlenmesi, değişen koşullarla uyumlu olarak süreçlerin ve risklerin güncellenmesini sağlayarak kontrol tasarımının yeniden değerlendirilmesine ve risklerin kabul edilebilir bir seviyede tutulmasına yardımcı olur.

Bu rehberin nihai amacı, İKMUB tarafından teftiş ya da denetim yapılması değil, idarenin iç kontrol olgunluk düzeyinin tespit edilerek eksikliklerin giderilmesi konusunda idareye yol göstermektir. Bu sayede ayrıca, iç kontrol uygulamalarının gelişmesine katkı sağlamak ve iyi uygulama örneklerinin tüm kamu idarelerine yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Öte yandan, düzenli izleme ve yerinde değerlendirme faaliyetleri ile idarelerin iç kontrol ve risk yönetimi uygulamalarının daha da geliştirilmesi hedeflenmektedir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

# 3- İZLEME VE DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE ROL VE SORUMLULUKLAR

## 3.1. İÇ KONTROL MERKEZİ UYUMLAŞTIRMA BİRİMİ

5018 sayılı Kanunun 55 inci maddesinde "Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol (MYK) süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır." hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca, Bakanlığın sistemlerin koordinasyonunu sağlayacağı ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti vereceği ifade edilmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiş olan merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde, kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerinin uyumlaştırılması amacıyla kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerini izleme ve değerlendirme görevi yürütülmektedir.

Bakanlık bu görevi, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 220/A maddesinde ifade edildiği üzere; mali yönetim ve iç kontrol alanında uluslararası genel kabul görmüş standartlarla uyumlu standart ve yöntemler belirlemek, mali hizmetler uzman yardımcıları özel yarışma sınavları, atama ve yerleştirilme, yetiştirilme, eğitim ve yeterlik sınavlarına ilişkin faaliyetleri yürütmek, kamu idarelerine eğitim ve rehberlik hizmeti vermek, uygulamaları izlemek, belirlenen yöntem ve standartlara uygunluğu açısından değerlendirmek, kurumsal ve konsolide raporlar düzenlemek ve önerilerde bulunmak, mali yönetim ve iç kontrol uygulamalarının uyumlaştırılması ve bilgi paylaşımına yönelik yönetim bilgi sistemleri oluşturmak, mali hizmetler birim yöneticilerine ve diğer yönetici ve uzmanlara yönelik düzenli yıllık bilgilendirme ve değerlendirme toplantıları düzenlemek, mali saydamlığın sağlanmasına yönelik uygulamaları izlemek, değerlendirmek ve öneriler geliştirmek suretiyle Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan İç Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi aracılığıyla yürütmektedir.

Bu kapsamda, İKMUB iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde oluşturulması, işletilmesi ve geliştirilmesi fonksiyonlarının yerine getirilmesi için kamu idarelerinin yöneticileri ile sürekli iş birliği içerisinde bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Bu çerçevede İKMUB, aşağıda belirtilen görevleri yürütmektedir:

- İç kontrol sistemine ilişkin düzenleme ihtiyaçlarını tespit etmek ve mevcut düzenlemelerin uygulamalarını izlemek,
- İdarelerin mali yönetim ve iç kontrol alanında görev yapan yönetici ve personelinin eğitim ihtiyaçlarını belirlemek, eğitim programları oluşturmak ve eğitimleri ilgili birimlerle koordine etmek,
- İdarelerin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasına ve geliştirilmesine rehberlik etmek, uygulamaları izlemek, değerlendirmek ve yıllık konsolide raporlar hazırlamak,
- SGB'ler, Sayıştay, İç Denetim Koordinasyon Kurulu, uluslararası kuruluşlar ile iş birliği ve iletişim mekanizmaları geliştirmek,
- Kamu İç Kontrol Standartlarını belirlemek ve yayımlamak,
- İç kontrol alanında iyi uygulama örneklerini paylaşmak,
- Harcama yetkililiği ve ön mali kontrole ilişkin düzenleme yapmak ve uygulamaya ilişkin tereddütleri gidermek,
- Kapasite geliştirme görevi çerçevesinde idarelerin SGB'lerinde görev yapacak mali hizmetler uzman yardımcılarına ilişkin özel yarışma sınavı sürecini yönetmek,
- Merkezi Yönetim Genel Faaliyet Raporunun iç kontrol sistemine ilişkin bölümüne katkı sağlamak.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

### 3.2. KAMU İDARELERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Kamu idarelerindeki tüm yöneticiler ve personel, görev ve yetki alanları çerçevesinde, oluşturulan iç kontrol sisteminin gereklerinin yerine getirilmesinden ve uygulanmasından sorumludur. Kamu idarelerinin söz konusu sorumlulukları yerine getirmeleri ve İKMUB ile iş birliği içinde hareket etmeleri iç kontrol sistemi izleme ve değerlendirme çalışmalarına katkıda bulunacaktır.

***Şekil 1: İzleme ve Değerlendirmede Görev ve Sorumluluklar***

Kamu idarelerinde ***üst yönetici,*** iç kontrol sisteminin oluşturulmasını sağlar, işleyişi izler ve gerekli tedbirleri alır. Üst yönetici bu sorumluluğunu harcama yetkilileri, SGB'ler ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirir. Bu çerçevede, üst yönetici İKMUB tarafından gerçekleştirilecek olan düzenli izleme ve yerinde değerlendirmelerin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlamak noktasında kilit role sahiptir.

Üst yönetici izleme ve değerlendirme sürecinde:

- İç kontrol ve ön mali kontrole ilişkin düzenlemelerin zamanında hazırlanmasını sağlayarak, Hazine ve Maliye Bakanlığına (İKMUB) gönderir.
- İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporlarının zamanında hazırlanmasını sağlayarak Hazine ve Maliye Bakanlığına (İKMUB) gönderir.
- Yerinde yapılan değerlendirmelere destek verir. Onay ve talimatlarıyla değerlendirme çalışmalarının başlatılması, değerlendirme ekibinin oluşturulması, gerekli toplantıların ve görüşmelerin yapılması ve ihtiyaç duyulan belgelerin iletilmesini sağlar. Çalışmaların üst yönetici onayıyla başlatılması, üst düzey sahiplenmeyi, yetkilendirmeyi ve izlemeyi sağlaması bakımından büyük önem arz etmektedir.
- Değerlendirme sonucuna göre Düzeltici Eylem Planı hazırlanması talep edilmesi halinde, söz konusu planın hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlar.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

Kamu idarelerinde Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planının (İKEP) hazırlanması, öngörülen faaliyetlerin izlenmesi ve iç kontrol sisteminin araçlarının etkin biçimde oluşturulması amacıyla yönlendirmelerin yapılması sorumluluğu, idarenin ***İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulundadır (İKİYK).***

İKİYK izleme ve değerlendirme sürecinde:

- Üst yöneticinin de talimatıyla, değerlendirme ekibine gerekli desteği sağlar.
- Kamu idaresinin değerlendirme süreci ve sonrasındaki faaliyetlerinin gerçekleşmesi için gerekli değerlendirmeleri yapar, öneriler geliştirir ve üst yöneticiye sunar.
- Değerlendirme sonucunda gerekiyorsa Düzeltici Eylem Planı hazırlanması için gerekli değerlendirmeleri yapar, öneriler geliştirir ve üst yöneticinin onayına sunar.

5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat, ***Strateji Geliştirme Birimlerine (SGB)*** iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması ve sürekli olarak geliştirilmesi için çalışmalar yürütme, harcama birimleri arasında koordinasyonu sağlama, eğitim ve rehberlik hizmeti sunma, uygulama sonuçlarını izleme ve sonuçlarını üst yöneticiye raporlama sorumluluğunu yüklemiştir.

SGB'ler izleme ve değerlendirme sürecinde:

- Düzenli izlemenin daha etkili bir biçimde gerçekleştirilmesi için, iç kontrol sisteminin izlenmesi kapsamında; İKEP izleme raporlarının alınması ve izleme sonuçlarının İKİYK ile üst yöneticiye sunulmak üzere konsolide edilmesi, iç kontrol sisteminin öz değerlendirme anketleri ve çalıştayları gibi araçlarla izlenmesi, risk çalışmalarının sonuçlarıyla ilgili bilgilerin toplanması, iç ve dış denetim raporlarıyla ilgili gerekli çalışmaların yapılması ve tüm bu konularla ilgili bulguları içeren yıllık değerlendirmenin yapılarak değerlendirme raporunun üst yöneticiye sunulması faaliyetlerini etkin bir şekilde ve zamanında gerçekleştirir.
- Yerinde değerlendirmelerin gerçekleştirilmesi esnasında İKMUB değerlendirme ekibine; çalışma planının hazırlanması, görüşülecek personelin belirlenmesi, gerekli bilgi ve belgelerin elde edilmesi, gerekli toplantı ve görüşmelerin düzenlenmesi konularında yardımcı olur. Birimler ile İKMUB değerlendirme ekibi arasında koordinasyonu sağlar.
- İKMUB tarafından gerçekleştirilen değerlendirme sonucunda Düzeltici Eylem Planı hazırlanmasının gerekli görüldüğü hallerde, eylem planının hazırlanmasının ve uygulanmasının koordinasyonundan sorumludur.

***Harcama yetkilileri***, belirlenen yöntem ve standartlar çerçevesinde, iç kontrol sisteminin harcama birimlerinde oluşturulması, uygulanması ve geliştirilmesinden sorumludur. İKMUB, ihtiyaç duyulan alanlarda SGB'ler aracılığıyla harcama birimleri ile iletişim kurar. Ancak, kamu idarelerinde yerinde yapılan değerlendirme sürecinde İKMUB, harcama yetkilileri ve harcama birimlerindeki çalışanlar ile doğrudan iletişim kurar, bilgi alışverişinde bulunur.

Bu kapsamda harcama yetkilileri:

- İç kontrole ilişkin olarak üst yönetici tarafından onaylanarak İKMUB'a gönderilen belgelere zamanında katkı sağlamaktan,
- Birimlerindeki iç kontrol faaliyetlerinin sürekli izlenmesinden, düzenli bir şekilde izleme sonuçlarına ilişkin SGB'lere bilgi verilmesinden,



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

- Yerinde izleme ve değerlendirme çalışmalarına destek vermekten, birimlerindeki ilgili personelin görevlendirilmesi ve teşvik edilmesinden,
- İKMUB ekibince birimlerinden talep edilen bilgi ve belgelerin zamanında ve eksiksiz hazırlanmasından,
- İhtiyaç halinde Düzeltici Eylem Planı hazırlanmasına katkı sağlanmasından

sorumludur.

***İç denetim,*** idarenin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek amacıyla yürütülen nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. İç denetim birimi, idarede iç kontrol sisteminin değerlendirilmesi, denetlenmesi ve raporlanmasından sorumludur. İç denetim, üst yöneticinin izleme sorumluluğunu yerine getirmesinde en önemli aktörlerden biridir. Üst yönetici iç denetçilerden, iç kontrol standartlarına uyum düzeyine ve iç kontrol sisteminin oluşturulmasına yönelik görüş alabilir. İç denetim, iç kontrol sisteminin yeterliliği, etkinliği ve işleyişiyle ilgili olarak yönetime bilgiler sağlar, değerlendirmeler yapar ve önerilerde bulunur.

İKMUB, ***Sayıştay'ın*** idarelerin iç kontrol sistemlerine ilişkin tespit ve değerlendirmeleri konusunda yayımladığı raporlardan yararlanır.

İKMUB tarafından yürütülecek izleme ve değerlendirme süreci, idarelerde üst yöneticinin liderliğinde, SGB'nin koordinatörlüğünde, hizmet birimlerinin katılımıyla gerçekleştirilmelidir. Temel ilke olarak iç kontrol çalışmalarının yukarıda yer alan birim ve görevliler tarafından yürütülmesi ve Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgeleri doğrultusunda hizmet alımı suretiyle özel kişi ve kuruluşlarca yaptırılmaması gerekmektedir.

## 4- İZLEME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI, YÖNTEM VE ARAÇLARI

Kamuda iç kontrol sistemini izleme ve değerlendirme yaklaşımının temelini 5018 sayılı Kanun ile bu Kanuna ve uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan diğer mevzuat ve düzenlemeler oluşturmaktadır. İKMUB tarafından yayımlanmış olan Kamu İç Kontrol Rehberinde iç kontrol sisteminin uygulanmasına ilişkin unsurlara yer verilmiştir. İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Rehberi ise, iç kontrole ilişkin mevzuat ve düzenlemeler ile Kamu İç Kontrol Rehberinde yer alan unsurları temel alan bir uygulama rehberi olarak tasarlanmıştır.

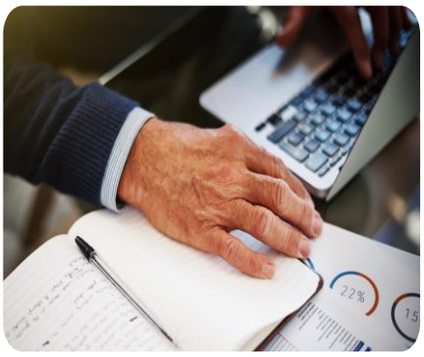

İç kontrol sistemi izleme ve değerlendirme yaklaşımının kaynaklarını; Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler tarafından gerek kamu gerekse özel sektör kurumlarında benimsenen ve uluslararası kabul gören COSO (Committee of Sponsoring Organizations of Treadway Commission - Treadway Komisyonunu Destekleyen Kuruluşlar Komitesi) iç kontrol modeli ve COSO tarafından yayımlanan raporlar, Dünya Bankası ve OECD-SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management - Yönetişim ve Yönetimi Geliştirmek için Destek) gibi uluslararası kuruluşların rehberliği, bu konuda tecrübesi bulunan ülkelerin iyi uygulama örnekleri ve düzenlemeleri ile yürürlükteki idari mevzuatımız ve uygulama sonuçları oluşturmaktadır.

İKMUB tarafından yapılacak olan iç kontrol sistemi izleme ve değerlendirmeleri yoluyla, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri arasından belirlenen idarelerin iç kontrol uygulamalarının etkililiğinin değerlendirilmesi, iyileştirilmesine yönelik faaliyetlerin planlanması, yürütülmesi için rehberlik edilmesi ve söz konusu kamu idarelerinde iç kontrol uygulamalarının olgunluk seviyesinin ortaya konularak geliştirilmesine katkı sağlanacaktır.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

Kamu idarelerinin iç kontrol sisteminin ve uygulamalarının değerlendirilmesinde kullanılacak başlıca kaynaklar aşağıda sıralanmıştır:

- Kalkınma planları, yıllık program ve strateji belgelerinde idare hakkındaki bilgiler
- İdarenin stratejik plan ve performans programları
- Birim ve idare faaliyet raporları
- İdarenin ayrıntılı bütçe uygulama sonuçları ve mali tabloları
- Kurumsal mali durum ve beklentiler raporları
- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planları
- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planları Değerlendirme Sonuçları
- İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporları
- Sayıştay ve İç Denetim Raporlarının iç kontrol ile ilgili bölümleri
- Dış ve iç denetim raporlarına verilen cevaplar
- İdare yöneticileri ile yapılan mülakatlardan elde edilen bilgiler
- Operasyonel birimlerde çalışanlardan anket/odak grupları aracılığıyla elde edilen iç kontrol sisteminin rutin isleyişine ilişkin bilgiler
- Bilgi edinme ve şikâyet başvuru sonuçları
- AB'ye uyum kapsamında hazırlanan raporlar
- IMF ve OECD gibi uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan ilgili raporlar
- Mali saydamlığı sağlamak amacıyla hazırlanan raporlar
- Kurum içi düzenlemeler
- Kurumsal süreç haritaları
- Risk Strateji Belgesi
- Risk kayıtları
- Risk Eylem Planları
- Risk Analizi Raporları
- Siber Güvenlik kapsamında yapılan çalışmalar
- Kurumlar arası ve kurum içi mevcut veri entegrasyon protokolleri
- E-devlet üzerinden sunulan hizmetler
- İdare aleyhine açılan dava konuları

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından iç kontrol değerlendirmesine temel oluşturacak yeterli bilgilerin bulunmadığı ve sağlanmadığı tespit edilirse, bu durum gerekli önlemlerin alınması amacıyla kamu idaresine bildirilir.

İzleme ve değerlendirme yaklaşımı; prensip olarak kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerinin İKMUB tarafından iç kontrolün beş bileşeni bazında değerlendirilmesi olarak ifade edilebilir. Bu değerlendirmenin amacı; üst yöneticilerinin desteğiyle kamu idarelerinin görüş ve değerlendirmelerinin alınması, kamu idarelerince hazırlanan rapor ve belgeler ile iç ve dış denetim bulgularının ve bunların sonuçlarının değerlendirilmesi, gerektiğinde kamu idarelerinin yerinde ziyaret edilerek iç kontrol sisteminin etkililiğine ve olgunluk seviyesine dair kanaat geliştirilmesi ve bu kanaat ışığında iç kontrol sistemlerinin iyileştirilmesidir. İKMUB tarafından gerçekleştirilecek izleme ve değerlendirme, kamu idaresinin iç kontrol uygulamalarının iyileştirilmesinin yanı sıra idarenin yürüteceği kurumsal ve operasyonel risk yönetimi uygulamaları ile idareye ilişkin iç ve dış denetim faaliyetlerinin yürütülmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

İKMUB kamu idarelerindeki iç kontrol uygulamalarını değerlendirme faaliyetlerini ***düzenli izleme*** ve ***yerinde değerlendirme*** olmak üzere iki şekilde yürütür. İKMUB öncelikle, her yıl düzenli izleme faaliyeti kapsamında kamu idarelerinin çeşitli planlama ve raporlama dokümanlarını incelemek suretiyle izleme ve değerlendirme yapar. Kamu idarelerinin hazırlaması gereken belgeler izleme ve değerlendirme açısından büyük önem taşımaktadır. Bu belgelerin içerikleri, Kamu İç Kontrol Rehberi ve diğer ikincil ve üçüncül mevzuatta belirlenmiştir.

Düzenli izlemeden elde edilen sonuçlar ve diğer unsurlar çerçevesinde hazırlanan yıllık izleme ve değerlendirme planı kapsamında İKMUB ayrıca, her yıl belirli sayıda kamu idaresinde yerinde ziyaretlerde bulunarak izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirir. Düzenli izlemeler ve yerinde yapılan değerlendirmeler birbirini tamamlayıcı faaliyetlerdir.

***Şekil 2: İzleme ve Değerlendirme Yaklaşımı***

İKMUB, iç kontrol sistemi izleme ve değerlendirmesi kapsamında kamu idarelerinde iç kontrol alanındaki düzenleme ve standartların uygulanmasına ilişkin değerlendirmeler yapar ve idareler tarafından iç kontrol sisteminin geliştirilmesi konusunda yapılan çalışmaları inceler. İKMUB düzenli izleme çalışmaları ile yerinde değerlendirme faaliyetleri sonucunda kamu idarelerindeki iç kontrol sistemine ilişkin İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporunu hazırlar ve Hazine ve Maliye Bakanlığı üst yöneticisine sunar.

Bu çerçevede yürütülen izleme ve değerlendirme faaliyetleri aynı zamanda İKMUB tarafından mevzuatın değiştirilmesi veya güncellenmesine, eğitim ihtiyacının tespit edilmesine, idarelere sunulacak rehberlik hizmetinin belirlenmesine ve uygulama birliğinin sağlanmasına önemli katkılar sağlar.

## 4.1. DÜZENLİ İZLEME

Düzenli izleme, İKMUB tarafından, kamu idareleri tarafından mevzuat gereğince hazırlanan plan ve rapor gibi dokümanlar ve diğer bilgi kaynakları ışığında gerçekleştirilen izleme ve değerlendirme faaliyetleridir. Düzenli izleme ve değerlendirme faaliyetleri, kamu idareleri tarafından bir önceki yıla veya cari yıla ilişkin gönderilmiş olan dokümanlar esas alınarak gerçekleştirilen faaliyetlerdir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

İKMUB tarafından düzenli izleme faaliyetlerinin başlıca kaynakları aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

#### 4.1.1. Kamu İdarelerinin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarının Değerlendirilmesi

Kamu idareleri tarafından Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ve Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberine istinaden gönderilen eylem planları İKMUB tarafından değerlendirilir.

Değerlendirmede;

- Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğine,
- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberinde yer alan ilke ve yöntemlere,
- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi ekindeki standart forma,
- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarının hazırlanmasında dikkate alınması gereken hususlara

uygunluk göz önünde bulundurulur.

Kamu iç kontrol standartlarına uyum eylem planlarında öngörülen eylemlerin altı aylık gerçekleşme sonuçları her yılın Haziran ve Aralık ayı sonunda üst yöneticiye sunulur ve birer nüshası on iş günü içinde İKMUB'a gönderilir. Bu kapsamda kamu idareleri tarafından yürürlükte bulunan eylem planlarının altı aylık uygulama sonuçlarını içeren raporları da İKMUB tarafından 5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatına uygunluk açısından değerlendirilir.

#### 4.1.2. Kamu İdarelerinin İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporlarının İncelenmesi

İç kontrol sisteminin işleyişinin değerlendirilmesi sürecinde Kamu İç Kontrol Rehberinin izleme bileşeni altında açıklanan yöntem esas alınarak kamu idareleri tarafından yıllık olarak hazırlanıp İKMUB'a gönderilen İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporlarındaki bilgiler incelenir. Söz konusu inceleme sırasında, tereddüt oluşturan, yoruma açık veya anlaşılmayan hususların ortaya çıkması durumunda kamu idarelerinin SGB'leri ve ilgili diğer birimleri ile irtibata geçilerek tereddütlü konuların açıklığa kavuşturulması sağlanır.

#### 4.1.3. Kamu İdarelerinin İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Düzenleme ve Uygulamalarının İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 27 nci maddesine göre kamu idarelerince iç kontrol ve ön mali kontrole ilişkin olarak yapılan düzenlemeler, üst yöneticinin onayını müteakip on iş günü içinde Hazine ve Maliye Bakanlığına (İKMUB) gönderilir.

Kamu idarelerince gönderilen söz konusu düzenlemeler (yönerge, genelge, el kitabı, onay, iş akış şeması vs.) İKMUB tarafından 5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## 4.2. YERİNDE DEĞERLENDİRME

İKMUB, düzenli izleme faaliyetlerine ilaveten belirli bir plan çerçevesinde kamu idarelerini ziyaret ederek yerinde izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirir. Bu kapsamda Bakanlık tarafından görevlendirilen personel, kamu idaresinin yöneticileri ve çalışanları ile yapılan mülakatların yanı sıra idarenin iç kontrol uygulamalarına yönelik idare içinde değerlendirmeler yaparak izleme ve değerlendirme çalışmalarını yürütür. Yapılan bu yerinde değerlendirmeler, bir inceleme faaliyetidir.

İKMUB tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeler, kamu idaresinin amaç ve hedeflerine ulaşmak için etkili bir risk yönetiminin sağlanmasına destek olacak şekilde tasarlanmış bir Mali Yönetim ve Kontrol (MYK) sisteminin mevcudiyetini tespit eder. Bu kapsamda yapılan değerlendirmeler; kamu idarelerinin her bir kamu iç kontrol standardına uyumunu değerlendirmek, MYK sisteminin genel durumunu ortaya koymak, kontrol eksikliklerini belirlemek ve raporlamak, iç kontrol olgunluk seviyesini tespit ederek iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasını sağlamak amacına yöneliktir. İdaredeki her bir standarda ilişkin araçların tasarımının ve işlerliğinin değerlendirmesini yapmak ve bunun sonucunda her bir bileşen üzerinde ayrı ayrı ve iç kontrol sisteminin tamamına ilişkin bir sonuca varmak üzere değerlendirme faaliyetleri yürütülür. Değerlendirme sonuçları kamu idareleri ile paylaşılarak geliştirilmesi gereken hususlarda önerilerde bulunulur.

### 4.2.1. Yerinde Değerlendirmelerin Planlanması

Belirlenen kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerinin yerinde izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla bir sonraki yıla ilişkin yerinde izleme ve değerlendirme planı Aralık ayı sonuna kadar Bakanlık makamınca onaylanır. İhtiyaç duyulması halinde yıl içinde söz konusu planda üst yönetici onayıyla değişiklik yapılabilir.

Planın hazırlanması aşamasında, öncelikle düzenli izleme faaliyetleri sonuçları ile kamu idarelerinin iç kontrol olgunluk seviyeleri gibi hususlar göz önünde bulundurulur. Planda, ilgili yıl içerisinde yerinde izleme ve değerlendirmeye tabi tutulacak kamu idareleri, kamu idarelerinin ziyaret tarihleri ve yerinde ziyaretlerin hangi İKMUB personeli tarafından gerçekleştirileceğine yer verilir. Yerinde izleme ve değerlendirmeye tabi tutulacak kamu idareleri seçilirken düzenli izleme sonuçları, mali mevzuat değişiklikleri, kurumların teşkilat yapılarında meydana gelen değişiklikler gibi hususlar dikkate alınır.

İKMUB tarafından yerinde izleme faaliyeti gerçekleştirilmesi öngörülmüş ise; yürütülecek çalışmanın amacı ve kapsamı konusunda ilgili kamu idaresi önceden bilgilendirilir ve gerekli kurumsal ortamın oluşturulması sağlanır.

### 4.2.2. Yerinde Değerlendirmelerin Yürütülmesi

Değerlendirme ekibi, plan dâhilinde ziyaret ettikleri kamu idaresinde öncelikle mali hizmetler birimi yöneticisine ziyarette bulunur. Ardından, mali hizmetler birim yöneticisi refakatinde üst yöneticiye ziyarette bulunur. Üst yöneticiye çalışmanın amaç ve kapsamı, sürecin kamu idaresinin çalışmalarına nasıl bir katkı sağlayacağı, tahmini süresi, çalışma takvimi, değerlendirme sonucunda hangi faaliyetlerin gerçekleştirileceği ve kamu idaresine nasıl geri bildirim yapılacağı konularında bilgi verilir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

Üst yönetici ziyaretinin ardından bir açılış toplantısı düzenlenir. Bu toplantıda, değerlendirme sürecinde birlikte çalışılması planlanan birim amirleri ve idare personeli yer alır. Bu toplantıda, idare personeli ile tanışılarak gerçekleştirilecek faaliyetler ve kamu idaresinden beklentiler ile değerlendirme sonucunda yapılacak raporlamalar ve işlemler hakkında bilgilendirme yapılır.

Üst yönetici ziyareti ve açılış toplantısı sonrasında değerlendirme ekibince görüşülecek kişiler, kullanılacak araçlar ve ekibin iş bölümünü içeren bir iş planı hazırlanır. Çalışmaların üst yönetici onayıyla başlatılması, üst düzey sahiplenmeyi, yetkilendirmeyi ve izlemeyi sağlaması bakımından büyük önem arz etmektedir.

İKMUB, yerinde izleme ve değerlendirme ziyaretleri sırasında çeşitli araçlar kullanarak kamu idaresinin iç kontrol sistemini değerlendirir. Bu değerlendirmeler aynı zamanda kamu idaresinin iç kontrol olgunluk seviyesinin değerlendirilmesine de katkı sağlar. İKMUB bu değerlendirmelerini;

- Kamu idaresinin İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu ve varsa öz değerlendirme çalıştayları, soru formları-anketleri ve çalışma grubu raporlarını inceleyerek,
- Kamu idaresi ile ilgili olarak iç denetim ve Sayıştay raporları ve ilgili diğer raporları dikkate alarak,
- Kamu idaresinin çalışanları ile birebir görüşerek,
- Rehberde yer alan değerlendirme sorularının cevaplarını değerlendirerek,
- Belirlediği riskli alanlarda odak grup toplantıları düzenleyerek,
- Kamu idaresinin iç kontrol sistemini değerlendirmesine olanak sağlayacak mevzuat gereği hazırlanan plan, program ve raporlar gibi dokümanları inceleyerek

gerçekleştirir.

İKMUB gerektiğinde, bazı dokümanları kamu idaresini ziyareti öncesinde talep ederek inceleyebilir. Dokümanların çeşitliliği ilgili kamu idaresinin büyüklüğü ve idari yapısına göre değişebilecektir.

Değerlendirme ekibi ayrıca, değerlendirme yaparken aşağıdaki hususları dikkate alır:

- İdare, kendi değerlendirmelerinde kamu iç kontrol standartlarından birine uyumun sağlanmadığına kanaat getirmişse, bu standarda uyumun nasıl sağlanacağı ve ilgili bileşenin etkili bir şekilde işlemesi için ne şekilde tasarlanacağına bir belgede yer vermiş midir?
- İdare, iç kontrolle ilgili olarak gerçekleştirdiği sürekli izleme ve özel değerlendirmelerin sonuçlarını raporlamış mıdır?
- İdare iç kontrol sistemini değerlendirmiş ve iç kontrole ilişkin hususları belgeleyerek düzeltici eylemleri belirlemiş midir?
- İdare, kontrol eksikliklerini gidermek amacıyla düzeltici eylemleri zamanında gerçekleştirmekte ve belgelendirmekte midir?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

### 4.2.3. Yerinde Değerlendirme Sorularının Cevaplandırılması ve Değerlendirilmesi

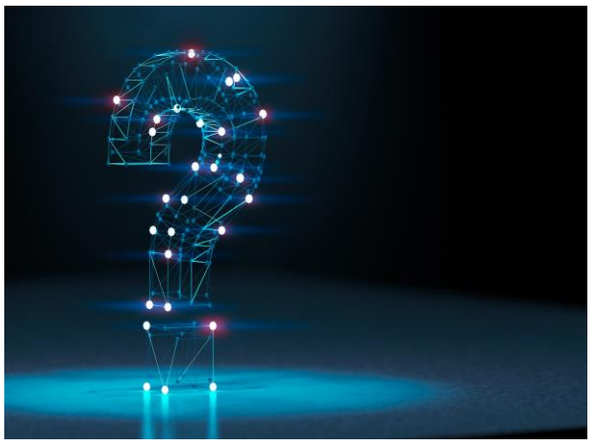

İKMUB'un değerlendirme araçlarından biri de, idaredeki iç kontrol sisteminin işleyişini değerlendirmek üzere hazırlanmış olan sorulardır. Yerinde değerlendirme sorularının evet/hayır şeklinde cevaplandırılması ve verilen cevaba ilişkin açıklamaların yapılması beklenmektedir. Açıklama kısmı, verilen cevaplar için kanıt oluşturacak şekilde mevcut durumdaki somut uygulamalara doğrudan atıf yapılarak doldurulmalı ve kanıtlayıcı belgeler de forma eklenmelidir. Bu sayede değerlendirme sonucunda eksikliklerin tespit edilmesi ve gelişme önerilerinin belirlenmesi mümkün olacaktır. Değerlendirme sorularına ilişkin form Ek:1'de yer almaktadır.

Değerlendirme soruları, Kamu İç Kontrol Standartlarının beş bileşeni dikkate alınarak hazırlanmış olup söz konusu sorulara Rehberin beşinci bölümünde yer verilmiştir. Sorular, ilgili iç kontrol bileşeni kapsamındaki beklentileri ortaya koymaktadır.

Verilen yanıtlar analiz edilerek elde edilen sonuçlar her bir değerlendirme alanına ilişkin olarak ekte yer alan formlara işlenecektir. İç kontrol sisteminin değerlendirilmesi öncelikle her bir bileşen için ayrı ayrı formlarda yapılacak (Ek:2) ve daha sonra tüm sistemin değerlendirmesi (Ek:3) yapılacaktır.

### 4.2.4. Yerinde Değerlendirme Kriterleri ve Derecelendirilmesi

Değerlendirme ekibi, kamu idaresinde planladığı incelemeleri ve görüşmeleri yaptıktan ve değerlendirme sorularının yanıtlarını aldıktan sonra edinmiş olduğu bilgilere göre bir derecelendirme yapar. İdareler tarafından verilen yanıtların kanıtlayıcı belgelerle ne ölçüde desteklendiği, farklı sorulara verilen cevapların birbiriyle tutarlılığı, uygulamaların sürekliliğinin güvence altına alınması, iletişim kanallarının etkin kullanımı, genel şartların sağlanmasında yenilikçi uygulamaların varlığı, sunulan veri ve bilgilerin güncelliği gibi kriterler çerçevesinde değerlendirilir.

Tüm değerlendirme faaliyetlerinden elde edilen bilgilerin analiz edilmesi sonucunda değerlendirme ekibi edindiği bilgileri standart kriterler üzerinden değerlendirir. Değerlendirme ekibi, değerlendirme sonucunda bir sonuca varır ve değerlendirme raporunu bu derecelendirme sonucuna göre şekillendirir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

*Tablo 1: Derecelendirme Tablosu*

| | Tanım | Olgunluk Seviyesi | Değerlendirme Raporunun Şekli |
|---|---|---|---|
| **Gelişmiş Düzey** | İdarenin iç kontrol sistemi amaç ve hedeflere ulaşmak ve riskleri en aza indirmek için yeterli ve mali mevzuata uygun olarak tasarlanmakta, uygulanmakta ve izlenmektedir. Kontroller önemli ölçüde otomatik kontroller vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Raporlamalar otomatik olarak yönetim bilgi sistemleri vasıtasıyla otomatik olarak üretilebilmektedir. Kamu İç Kontrol Standartlarına büyük ölçüde uyum sağlanmaktadır. İç kontrol sistemi makul güvence sağlamaktadır. İç kontrol sisteminin uygulanmasında gelişmeye açık alanlar mevcut olmakla birlikte bu hususlar iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde işleyişini engelleyecek düzeyde değildir.<br><br>Stratejik amaç ve hedeflere yönelik kurumsal riskler ile faaliyet ve süreçlere yönelik operasyonel riskler tespit edilip değerlendirilmekte, risklerin kabul edilebilir seviyelere indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri tanımlanmakta ve uygulama izlenip raporlanmaktadır. | **3** | İdarenin mali yönetim ve iç kontrol sistemi makul güvence sağlamaktadır ancak İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporunda geliştirilebilir alanlara yer verilir.<br><br>Ayrıca raporda, diğer idarelere örnek teşkil etmesi açısından somut uygulamaları kapsayan iyi uygulama örnekleri yer alır. |
| **Gelişime Açık Düzey** | İdarenin iç kontrol sisteminde genel olarak; amaç ve hedeflere ilişkin risk yönetimi yürütülmekte, kontrol faaliyetlerinin etkinliği ve yeterliliği değerlendirilmekte, raporlama sistemiyle hesap verebilirlik sağlanmaktadır. İç kontrol sistemi, Kamu İç Kontrol Standartlarına ve mali mevzuata uygun olarak tasarlanmakta ve uygulanmaktadır. Buna karşın iç kontrol sisteminin isleyişinde kontrol eksiklikleri ve sistemin işleyişini engelleyen zayıflıklar mevcuttur. Mevcut iç kontrol sistemi ve raporlama, kamu idaresinin amaç ve hedeflerine ulaşmasına, risk yönetimine, yeterli kontrol faaliyetlerinin yürütülmesine, idare yöneticisi veya çalışanlarının görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları hatalı uygulamaları zamanında tespit etmesine veya önlemesine yeterince yardımcı olmamaktadır. Gerekli tedbirler alındığında sistem etkili bir şekilde işleyecektir. | **2** | Değerlendirme raporunda, tespit edilen eksikliklere ve geliştirilmesi gereken hususlara yer verilir. Kontrol eksiklikleri söz konusu olduğundan idarenin Düzeltici Eylem Planı hazırlaması talep edilir. Düzeltici Eylem Planı kapsamında meydana gelen ilerlemeler İKMUB tarafından takip edilir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

| | Tanım | Olgunluk Seviyesi | Değerlendirme Raporunun Şekli |
|---|---|---|---|
| **Başlangıç Düzeyi** | İdarenin iç kontrol sisteminin tasarımı, iç kontrol sisteminin etkili bir şekilde işlemesine imkân vermemektedir. Bazı kontroller mevcut olmakla birlikte iç kontrol standartlarına uyum çalışmaları genel itibariyle yetersizdir. İç kontrol uygulamaları önceden hazırlanan bir plan çerçevesinde değil daha çok mevcut personelin insiyatifi ile yürütülmektedir. İç kontrol sistemi yeterli olmadığından idare yöneticisi veya çalışanlarının görevlerini yerine getirirken, hatalı uygulamaları zamanında tespit etmesi veya önlemesi mümkün olmamaktadır.<br><br>Raporlama ve performansın izlenmesi gibi uygulamalar henüz başlangıç seviyesindedir. | **1** | "İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporu" sonucuna göre Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcut değilse iç kontrol merkezi uyumlaştırma görevi kapsamında İKMUB tarafından eğitim ve rehberlik desteği sağlanarak çalışmalara başlanması yönünde destek verilebilir. İdarede Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcut ise tespit edilen kontrol eksikliklerine İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporunda yer verilir. Kontrol eksiklikleri için idarenin Düzeltici Eylem Planı hazırlaması talep edilir. Düzeltici Eylem Planı kapsamında meydana gelen ilerlemeler İKMUB tarafından takip edilir. |
| **Kapsam Dışı** | İç kontrol kapsamında esasa ilişkin zayıflıklar söz konusu olup mevcut durum, değerlendirme yapılmasına imkân vermemektedir. İç kontrol ve risk yönetim sisteminin oluşturulmadığı ve işletilmediği, MYK sistemlerinin mali mevzuat gereksinimlerine büyük ölçüde uymadığı durumlardır. Kontrol faaliyetleri birbiriyle bağlantılı değildir. Birimler arası bilgi paylaşımı ve iletişim sınırlıdır. İş süreçleri tanımlanmadığından, kurumsal kararlar bireysel tercihlere ve inisiyatiflere bağlıdır. Yeterli ya da güvenilir olmayan mali raporlar söz konusudur. Hazırlanması gereken kurumsal belgeler yetersizdir ya da hiç yapılmamaktadır. Kayıt, dosyalama ve arşiv sistemi kapsamlı ve güncel değildir. Raporlama ve izlemeye ilişkin bir sistem yoktur. | **0** | İç kontrol merkezi uyumlaştırma görevi kapsamında İKMUB tarafından eğitim ve rehberlik desteği sağlanarak çalışmalara başlanması yönünde destek verilir.<br><br>İdarede iç kontrol ve risk yönetim sistemi oluşturulmadığından iç kontrol izleme ve değerlendirmesi yapılmasına uygun bir ortam mevcut olmadığı hususuna İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporunda yer verilir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

Rehberin ekinde (Ek:4) İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporunda yer alması öngörülen temel unsurları göstermek üzere bir şablona yer verilmiştir. Böylece, kullanıcıların erişimi ve zaman içinde karşılaştırma yapabilmesini sağlayacak bir yapı ve içerik sağlanması amaçlanmıştır.

Değerlendirme ekibi, değerlendirme sonucundaki derecelendirmesine göre kamu idarelerinden Düzeltici Eylem Planı hazırlamalarını talep edebilir. Düzeltici Eylem Planında, değerlendirme sonucunda eksikliklerin giderilmesi amacıyla yürütülmesi gereken faaliyetler ve bu faaliyetler tamamlandığında ulaşılması beklenen sonuçlara yer verilir.

Düzeltici Eylem Planı hazırlarken kamu idareleri öncelikle tespit edilen kontrol eksikliklerinin kök nedenlerini araştırmalıdır. Bunu yaparken iç denetim ve Sayıştay raporlarındaki bulgulardan faydalanabilirler. Kamu idaresi ayrıca, alternatif kontrol yöntemlerini ve fayda-maliyet analizlerini göz önünde tutmalıdır. Kontrol eksikliklerini giderebilmek için gerekecek olan kaynak miktarı da planlama yapılırken dikkate alınır.

İdare tarafından hazırlanan Düzeltici Eylem Planı ve bununla ilgili gelişmeler/çalışmalar konusunda İKMUB'a bilgi verilir. Düzeltici Eylem Planına ait şablon Ek:5'de yer almaktadır.

### 4.2.5. Yerinde Değerlendirme Faaliyeti Sonuçlarının Raporlanması

Kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerinin ve uygulamalarının geliştirilmesi amacıyla idarelere geri bildirim sağlamak, izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin en önemli amacıdır.

Bu çerçevede, değerlendirme ekibi tarafından yerinde izleme ve değerlendirmelere ilişkin bulgular ve değerlendirme konuları kapsamında yer alan sorular ışığında ulaşılan derecelendirmeler ekte bir örneğine yer verilen şablonlar esas alınarak raporlanır. Değerlendirme raporu, yerinde ziyaretlerin tamamlanmasından sonra kanıtlayıcı dokümanların incelenmesi suretiyle hazırlanır ve kamu idaresine gönderilir. Kamu idaresinden **bir ay** içinde raporda iletilen önerilere cevap vermesi beklenir. Eğer rapor sonucunda Düzeltici Eylem Planı hazırlanmasına karar verilir ise kamu idaresinin **iki ay** içerisinde bir Düzeltici Eylem Planı sunması beklenir.

Bu kapsamda kontrol eksikliklerinin giderilmesine yönelik Düzeltici Eylem Planında yer alan eylemlerin yerine getirilmesi için idareye **bir yıla kadar** süre verilir. İKMUB tarafından yapılacak değerlendirmede idarenin hazırlamış olduğu Düzeltici Eylem Planı ile ilgili eylemlerin yerine getirilmesinde idarece gerekli önlemlerin alınmadığı tespit edilirse, değerlendirme sonuçları hakkında Hazine ve Maliye Bakanına bilgi verilir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

### 4.3. İKMUB TARAFINDAN HAZIRLANACAK KONSOLİDE İÇ KONTROL SİSTEMİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME RAPORU

İKMUB, kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerini belirlenen yöntem ve standartlara uygunluğu açısından değerlendirmek, uygulamaları izlemek, kurumsal ve konsolide raporlar düzenlemek ve önerilerde bulunmak görevleri kapsamında kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin geliştirilmesi konusunda yapılan çalışmaları değerlendirir. Söz konusu değerlendirmeler, İKMUB'un raporlama fonksiyonuna katkı sağlar. İç kontrol sistemi izleme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında İKMUB,

- Kamu idarelerinin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarını,
- Kamu idarelerinin üst yöneticileri tarafından onaylanarak gönderilen iç kontrol sistemi değerlendirme raporlarını,
- Kamu idarelerinin iç kontrol ve ön mali kontrole ilişkin düzenlemelerini,
- Yerinde değerlendirme faaliyeti sonuçlarını

esas alır.

Bu kapsamda kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin işleyişini yıllık olarak değerlendirmek, değerlendirme sonuçları doğrultusunda ülkemizdeki iç kontrol uygulamalarının mevcut durumunu belirlemek ve sistemin iyileştirilmesine ilişkin İKMUB tarafından atılması gereken adımları tespit etmek üzere ***İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporu*** hazırlanır. Söz konusu rapor, İKMUB tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı Üst Yöneticisine ve Hazine ve Maliye Bakanına sunulur. Onaylanan rapor kamuoyuna açıklanmak üzere Bakanlığın web sayfasında yayımlanır. Raporda; savunma, güvenlik ve istihbarat ile ilgili hususların bulunması durumunda kamuoyuna açıklama yapılmadan önce ilgili kamu idarelerinin görüşleri alınır.

### 4.4. KAMU İDARELERİNCE YAPILACAK İZLEME VE DEĞERLENDİRME FAALİYETLERİ

Kamu idareleri iç kontrol sisteminin etkinliğini izler ve yıllık olarak değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda idareler tarafından iç kontrol sistemi değerlendirme raporu hazırlanır ve yayımlanır.

İdarelerin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin işleyişinin izlenmesinde temel sorumluluk üst yöneticiye aittir. Üst yönetici bu sorumluluğunu harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirir. Üst yönetici, her yıl Faaliyet Raporu ekinde yer alan İç Kontrol Güvence Beyanını imzalayarak bu sorumluluklarının gereğini yerine getirdiğini ve idaresinin iç kontrol sisteminin makul güvence sağladığını beyan eder. Bu kapsamda üst yönetici, her yıl harcama birimleri tarafından sunulan faaliyet raporlarını, iç denetim ve dış denetim raporlarını, idare SGB'si tarafından her yıl hazırlanan yıllık iç kontrol sistemi değerlendirme raporunu ve varsa diğer özel değerlendirme raporlarını dikkate alır.

SGB'ler, 5018 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat ile idarelerde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, geliştirilmesi için çalışmalar yürütülmesi ve sonuçların üst yöneticiye raporlanmasından sorumlu tutulmuştur. SGB'ler, her yıl idarelerinin iç kontrol sistemi izleme ve değerlendirme çalışmalarını çalışma grupları, çalıştaylar, kontrol listeleri, özdeğerlendirme anketleri, soru formu gibi araçlarla yürütür ve sonuçları üst yöneticiye raporlar. Bu doğrultuda SGB yöneticileri, her yıl Faaliyet Raporu ekinde yer alan İç Kontrol Güvence Beyanını imzalayarak idarelerinde iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve üst yöneticiye gerekli raporlamaların yapıldığını bildirir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

Harcama yetkililerinin, birimlerinde iç kontrol sisteminin oluşturulmasını ve etkili bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere sürekli izleme sorumlulukları vardır. Bu amaçla harcama yetkilileri, iç kontrolün işleyişini sürekli takip eder, SGB'ye iç kontrolün değerlendirilmesi konusunda gerekli bilgileri sunar ve değerlendirme yöntemlerinin uygulanmasını sağlar. Öte yandan, iç ve dış denetim raporlarında yer verilen önerilere ilişkin önlemlerin alınmasını sağlar. Harcama yetkilileri, her yıl iç kontrol güvence beyanını imzalar ve üst yöneticiye sunar.

İç denetim birimi, danışmanlık ve güvence verme fonksiyonu kapsamında iç kontrol sistemini değerlendirir ve iç denetim raporlarında iç kontrol eksikliklerine ilişkin bulgulara yer verir.

İzleme ve değerlendirme faaliyetlerinin sonuçları üst yönetici ve harcama yetkilileri tarafından imzalanan iç kontrol güvence beyanına kanıt oluşturur.

Kamu idareleri izleme ve değerlendirme faaliyetlerini Kamu İç Kontrol Rehberinin izleme bölümünün ekinde yer alan sorulardan yararlanarak veya bu rehberde yer alan değerlendirme sorularını kullanarak yapabileceği gibi, kendine özgü izleme ve değerlendirme araçları da geliştirebilir.

# 5- YERİNDE DEĞERLENDİRME KONULARI

Bu başlık altında yer alan yerinde değerlendirme soruları, Kamu İç Kontrol Standartlarının beş bileşeni kapsamında hazırlanmıştır.

Kamu İç Kontrol Standartları, idarelerin, iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate almaları gereken temel yönetim kurallarını göstermekte ve tüm kamu idarelerinde tutarlı, kapsamlı ve standart bir kontrol sisteminin kurulmasını ve uygulanmasını amaçlamaktadır. Kamu İç Kontrol Standartları, uluslararası standartlar ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde, iç kontrolün; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak, tüm kamu idarelerinde uygulanabilir düzeyde olmasını sağlamak üzere genel nitelikte düzenlenmiştir.

## 5.1. KONTROL ORTAMI

İç kontrol sisteminin temelini kontrol ortamı oluşturur. Kontrol ortamının, iç kontrol sisteminin kurulmasında gerekli temel unsurları kapsaması gerekir. Ayrıca, iç kontrol sisteminin kalitesi öncelikle kontrol ortamının yapısına ve işleyişine bağlıdır.

### 5.1.1. Dürüstlük ve Etik Değerlere Bağlılık

Dürüstlük ve etik değerlere bağlılık standartlarına uyum konusunda idare yöneticilerinin hem sözleriyle hem de davranışlarıyla tüm idare çalışanlarına örnek olması gerekir. Bu kapsamda tüm idare yönetici ve çalışanlarının dürüstlük ve etik standartları hakkında farkındalık eğitimleri alması önem taşımaktadır. Böylece bu standartlara aykırı davranışlar hakkında bilgi sahibi olunması sağlanır.

**Sorular**

1. İdarenizde dürüstlük ve etik değerlere bağlılık standartları bilinmekte ve uygulanmakta mıdır?
2. İdarenizin hizmetlerine özgü dürüstlük ve etik standartları oluşturulmuş mudur?
3. Dürüstlük ve Etik Değerlere Bağlılık Standartlarına uyulmadığında hangi prosedürler uygulanmaktadır?
4. İdarenizde 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 13.04.2005 tarihli ve 25785 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile Kamu Görevlileri Etik Rehberi temel



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

alınarak tüm idare yönetici ve çalışanlarına yönelik farkındalık eğitim verildi mi? Bu eğitimler hangi sıklıkla tekrarlanmaktadır?

5. Dürüstlük ve Etik Değerlere Bağlılık Standartları konusunda idare yönetici ve çalışanlarının farkındalık durumunu ölçmeye yönelik anket veya mülakatlar ve benzeri yöntemler uygulanmakta mıdır? Bu çalışmalar idarenizde hangi sıklıkla tekrarlanmaktadır?
6. Dürüstlük ve Etik Değerlere Bağlılık Standartları ile ilgili kurumsal düzeyde iyi uygulama örneklerini bir araya getiren bir çalışma yapılmakta mıdır? Kurumsal iyi uygulamalara örnek veriniz.
7. Dürüstlük ve etik olmayan davranışların doğuracağı sonuçlar konusunda yasal düzenlemeler yönüyle yönetici ve çalışanlara bilgi verilmekte midir?

### 5.1.2. Kurumsal Rol ve Sorumluluklar

İdarenin organizasyon yapısı, idarenin temel işlevlerini kurumsal amaç ve hedefler ile bütçe kaynakları doğrultusunda yerine getirilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu çerçevede oluşturulan hiyerarşik yapılanmanın idare amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesinde rol ve sorumlulukların etkili bir şekilde dağılımını sağlayıp sağlamadığı kontrol edilir. Ayrıca, yetki devrinin kapsamı ve meydana getirebileceği sonuçlar, iç kontrol sistemi açısından görevler ayrılığı ilkesi de göz önüne alınarak incelenir.

#### Sorular

***Kurumsal Yapı***

8. İdarenizde Kamu İç Kontrol Standartları bilinmekte midir?
9. İdarenizde iç kontrol sistemi ve işleyişine ilişkin olarak yönetici ve personelin farkındalık düzeyini ve sahiplenmesini arttırmaya yönelik çalışmalar yürütülmekte midir?
10. İdarenin organizasyon şeması yetki ve sorumlulukların dağılımı ile uyumlu mudur?
11. İdare çalışanlarının görev ve sorumlulukları ile amaç ve hedefleri yıllık olarak tanımlanarak çalışanlar ile paylaşılmakta mıdır?
12. İdarenizde bir işin birden çok birim tarafından yerine getirilmesini gerektiren alanlar var mıdır? Cevabınız evet ise bu durumda görev çatışması vb. problemler ile karşılaşılmakta mıdır?
13. İdarenizde benzer işlerin farklı birimler tarafından yapılmasından kaynaklanan koordinasyon problemleri yaşanmakta mıdır?
14. İdarenizde hassas görevler ve bu görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiş midir?
15. Hassas görevlerin olduğu birimlerde idare görevlerinin aksamadan yürümesini sağlamak üzere iş devamlılığı planı yapılmakta mıdır?
16. Kurumsal yapı, idare amaç ve hedeflerinin yerine getirilmesinde etkinliğin sağlanması amacıyla düzenli olarak gözden geçirilmekte midir?
17. İdarenizde vatandaşa doğrudan sunulan hizmetlerle ilgili süre ve yöntem konusunda bir standart geliştirilmiş midir?
18. İdarenizde personelin ve idarenizden hizmet alanların değerlendirme, öneri ve sorunlarını bildirebilecekleri uygun mekanizmalar (anket, yüz yüze görüşme, toplantı, elektronik başvuru vb.) mevcut mudur? Cevabınız evet ise söz konusu mekanizmalar etkin olarak kullanılmakta mıdır?

***Hiyerarşik Yapılanma***

19. İdarenin hiyerarşik yapısı, yetki ve sorumlulukların yerine getirilmesinde etkili midir?
20. Biriminizde iş akış süreçlerindeki imza ve onay mercileri belirlenmiş midir?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

21. İdarenin hiyerarşik yapısı hesap verebilirliği sağlamakta mıdır?

***Yetki Devri***

22. İdarenizde yapılacak yetki devirlerinin esasları yazılı olarak belirlenmiş midir?
23. İdarenizde yetki devredilecek personel için asgari gereklilikler (bilgi, beceri ve deneyim) belirlenmiş midir?
24. İdarenizde yetki devredilen personelin, yetkinin kullanımına ilişkin olarak belli dönemlerde yetki devredene rapor vermesine ilişkin düzenleme var mıdır?
25. Yetki devri yapılırken görevler ayrılığı ilkesi dikkate alınmakta mıdır?
26. Yetki devri yapılırken devredilen yetki ve sorumlulukların sınırları idare tarafından açıkça tanımlanmakta mıdır?
27. Yetki devri durumunda meydana gelebilecek riskler (görevlerin yerine getirilmesinde aksama vb.) analiz edilmekte midir?

### 5.1.3. Hesap Verebilirliğin Sağlanması

İdare yöneticileri ve çalışanlarının görev ve sorumlulukları kapsamında hesap vermeleri esastır. Bu amaçla öncelikle idare yönetici ve çalışanlarının görev ve sorumluluklarının yıllık olarak açıkça tanımlanması sağlanır. Ayrıca idarede görevde yükselmelerin çalışanların eğitim durumu, mesleki yetkinliği ve performansını içerecek şekilde şeffaflık çerçevesinde açıkça önceden belirlenmiş kriterlere bağlı olarak gerçekleştirilmesi hedeflenir. İdarenin amaç, hedef, gösterge ve faaliyetleri ile uygulama sonuçları hesap verebilirlik çerçevesinde ilgili mevzuatında belirlenen araçlarla (faaliyet raporları, bütçe gerçekleşme raporları vb.) periyodik olarak yetkili mercilere raporlanır.

#### Sorular

***Yönetim Sorumluluğu Mekanizması ve Üst Yöneticilerin Sorumluluğu***

28. İdarede her düzeyde amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik hesap verme mekanizmaları oluşturulmuş mudur?
29. Üst yöneticiler kendilerine bağlı olan birimlerde iç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması ve geliştirilmesini izlemekte ve değerlendirmekte midir?
30. Üst yönetici tarafından iç kontrol sistemine yönelik verilen makul güvencenin dayanakları arasında iç kontrol güvence beyanları, iç kontrol sistemi değerlendirme raporları, dış ve iç denetim raporları vb. bulunmakta mıdır?

***Birim Yöneticilerinin Sorumluluğu***

31. Birim yöneticileri, birim amaç ve hedeflerinin gerçekleşme durumunu takip etmekte midir?
32. Birim görev alanı kapsamındaki program, proje ve faaliyetlerin gerçekleşme durumu ile performans göstergeleri takip edilmekte midir? Yıl içinde gerçekleştirilemeyen faaliyet ve projeler olduğunda nasıl bir süreç izlenmektedir?
33. Birime tahsis edilen tüm kaynakların (insan kaynakları, mali kaynaklar, maddi varlıklar vb.) etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasına yönelik değerlendirmeler yapılmakta mıdır?

***İnsan Kaynakları Yönetiminde Hesap Verebilirlik***

34. Görevde yükselme kriterleri (eğitim durumu, mesleki yeterlilik ve performans ölçütleri) açıkça tanımlanmış mıdır?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

35. İdare çalışanlarına verilen görevler ve sorumluluklar idarenin amaç ve hedefleri ile uyumlu mudur? Bu görev ve sorumluluklar personelin performansının değerlendirilmesinde yılda en az bir kez kullanılmakta mıdır?
36. İdarenizde iş analizi yapılarak iş yükü fazla olan birimler saptanmış mıdır? Eğer cevabınız evet ise aşırı iş yükü olması sebebiyle operasyonel görevler aksamakta mıdır?
37. İş yükü yoğun olan personelin iş yükünün hafifletilmesine yönelik önlemler (iş yükünün yeniden dağıtılması, ilave personel sağlanması vb.) alınmakta mıdır?
38. İdarenizde kurumsal ve operasyonel riskler belirlenirken insan kaynakları yönetimine yönelik riskler dikkate alınmakta mıdır?

### 5.1.4. İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları

Kamu idaresi yetkin personeli işe almayı, mesleki olarak yetiştirmeyi ve en uygun pozisyonda çalıştırmayı amaçlar. Öncelikle idare amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi için gerekli yetkinlikler tanımlanır ve bu kapsamda mevcut personelin yeterliliği analiz edilir. Bu analiz sonucunda tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla mevcut personele eğitim verilmesi ve/veya yeni personel istihdamı sağlanır. Ayrıca mevcut personelin çalışma motivasyonunun sağlanması ve ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda yıllık olarak hizmet içi eğitim planlaması yapılması gerekir.

#### Sorular

*Personel İşe Alımı, Yetiştirilmesi ve Dağılımı*

39. İdarenin işe alım kriterleri kurumsal görev ve sorumlulukların gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlayacak şekilde tanımlanmış mıdır?
40. İdare amaç ve hedeflerini gerçekleştirmede mevcut personelin eğitimi ve mesleki yetkinlikleri yeterli midir? İdarenin amaç ve hedeflerinin gerektirdiği yetkinlikler ile mevcut personelin yetkinlikleri karşılaştırılarak gelişim ihtiyacı duyulan alanlar belirlenmiş midir? Personel yetiştirme dönemi, eğitim takvimi ve içeriği idare ihtiyaçlarını sağlamada yeterli midir?
41. İdare personeli ile düzenli anketler yapılarak personelin ihtiyaçlarına yönelik bir hizmet içi eğitim planı hazırlanmakta mıdır? Hizmet içi eğitim planı hazırlanırken idare yönetici ve çalışanlarının talepleri dikkate alınmakta mıdır?
42. İnsan kaynakları yönetim sürecinin iyileştirilmesine yönelik gözden geçirme çalışmaları yapılmakta mıdır?
43. Faaliyet raporları ile iç ve dış denetim raporlarında insan kaynakları yönetimi ile ilgili hususlara yer verilmekte midir?
44. İdarenizde bazı birimlerde önemli değişiklikler meydana geldiğinde bu değişikliklerle ilgili diğer birimlere yönelik eğitimler düzenlenmekte midir?
45. İdare personeline yönelik eğitimlerin bütçe bilgileri ve istatistikleri düzenli olarak tutulmakta ve izlenmekte midir?

*Çalışan Motivasyonunun Sağlanması*

46. İdare tarafından çalışan motivasyonunu artırmaya yönelik çalışmalar yapılmakta mıdır? Örnek veriniz.
47. Personelin yetkinliklerinin artırılmasına ve sürekli gelişmelerini sağlamaya yönelik uygun çalışma ortamı sağlanmakta mıdır?
48. İdare çalışanlarının istekleri ve yetkinlikleri doğrultusunda başka birimlerde çalışmasına olanak sağlanmakta mıdır? Yer değişikliklerinin birim performansı üzerindeki etkileri değerlendirilmekte midir?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

*Bireysel Performans Yönetimi*

49. Personelin görev tanımları çerçevesinde gösterdiği bireysel performans ölçülmekte ve sonuçları izlenmekte midir?
50. Personel dağılımında etkinliği ölçmek amacıyla personelin en etkili olabilecekleri birimde çalışıp çalışmadıkları analiz edilmekte midir?
51. Bireysel performans sonuçları dikkate alınarak personel yer değiştirmeleri gözetilmekte midir?

## 5.2. RİSK YÖNETİMİ

İdareler stratejik planlarında amaç ve hedeflerini belirleyerek bu amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyet ve projeler gerçekleştirir. Bu amaç ve hedefler gerçekleştirilirken içsel ve dışsal nedenlerden kaynaklanabilecek riskleri önceden tanımlamalı ve gerekli önlemleri almalıdır. İdaredeki risk değerlendirmesi çalışmaları kapsamında bu risklerin nasıl yönetileceği planlanmalıdır. Ayrıca, meydana gelebilecek önemli değişmelerin idare amaç ve hedefleri üzerindeki etkileri de idare tarafından değerlendirilmelidir.

### 5.2.1. Kurumsal Amaç ve Hedeflerin Belirlenmesi

Kamu idareleri üst politika belgeleri ile uyumlu olarak stratejik plan ve performans programlarında kurumsal amaç ve hedeflerini belirlerler. Bu amaçlar belirlenirken hedef kitlenin talepleri ve kurumsal öncelikler dikkate alınır. İdare hem stratejik düzeyde hem de operasyonel faaliyetlerine yönelik amaç ve hedef belirler. Bu amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde bütçe ile bağlantı kurulması önem taşımaktadır. Ayrıca idarenin belirlenen yasal yükümlülüklerine uyum ile amaç ve hedeflerinin gerçekleşme durumu hem iç hem de dış paydaşlara doğru ve güvenilir bir şekilde raporlanmalıdır.

*Stratejik Planlama*

Stratejik planlama, kamu mali yönetiminde mali disiplinin, hesap verme sorumluluğunun ve kaynak kullanımında etkinliğin önemli bir unsurudur. Kamuda stratejik planlama anlayışı 5018 sayılı Kanunla birlikte oluşmuştur. Kanunun 3'üncü maddesinde stratejik plan, "kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan" olarak tanımlanmaktadır.

Kamu idareleri, 5018 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını belirlemek, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak üzere üst politika belgeleri ile uyumlu olacak şekilde stratejik plan hazırlarlar. Stratejik planların üst yöneticiler ve tüm çalışanları ilgilendiren bir süreç olması nedeniyle bütün idare personelinin sürece dâhil olması gerekmektedir.

**Sorular**

52. İdareniz stratejik plan hazırlama konusunda yeterli sayı ve nitelikte personele sahip midir?
53. Üst yönetici, kurumsal sahiplenmeyi sağlamak adına stratejik plan yaklaşımını benimsediğini idare çalışanlarıyla paylaşmakta mıdır?
54. İdarenizin stratejik planı üst politika belgeleri ve ilgili mevzuata uygun olacak şekilde hazırlanmakta mıdır?
55. Stratejik plan hazırlık çalışmalarına harcama birimleri aktif katılım sağlamakta mıdır?
56. Stratejik planda yer alan hedefler belirlenirken amaçla doğrudan ilgili olmalarına dikkat edilmekte midir?
57. Stratejik amaç ve hedefler, idarenizin ihtiyaç ve öncelikleri ile mali durumunu yansıtmakta mıdır?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

58. İdarenizin üst yöneticisi, öncelikli stratejik amaç ve hedeflerin belirlenmesi sürecinde doğrudan yer almakta mıdır?
59. İdarenin stratejik planı ile ilgili idare yönetici ve çalışanları bilgilendirilmekte midir?
60. İdarenizin misyonu ve vizyonu personele çeşitli yollarla duyurulmakta mıdır?
61. İdare tarafından alınacak kararlar, yapılacak düzenlemeler ve bunlara bağlı uygulamalarda stratejik plandaki amaç ve hedeflere uyum gözetilmekte midir?
62. Stratejik planda tanımlanan hedeflere ulaşma performansları ölçülmekte, izlenmekte ve düzenli olarak değerlendirilmekte midir?
63. Üst yönetici, stratejik planın izlenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde doğrudan yer almakta mıdır?
64. İdarenizde stratejik planın izleme ve değerlendirmesine yönelik bir veri kayıt sistemi mevcut mudur?
65. Kurumsal amaç ve hedefler belirlenirken stratejik ve operasyonel hedefler arasında ayrım yapılmış mıdır?
66. İdare tarafından belirlenen amaç ve hedefler belirli, ölçülebilir, ulaşılabilir, ilgili ve belirli süreli (SMART) midir?
67. Kurumsal amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla harcama birimlerince özel hedefler belirlenmiş midir?
68. Kurumsal amaç ve hedeflerin belirlenmesinde mevcut politikalar yanında yeni başlayacak faaliyetlere yönelik kaynakların maliyet analizi yapılmış mıdır?
69. İdarenin amaç ve hedeflerinin gerçekleşmeleri ile bütçe tahmini ve gerçekleşmeleri birlikte değerlendirilmekte midir?
70. Kurumsal amaç ve hedeflerden hangi düzeyde sapmanın kabul edilebilir olduğu (risk tolerans düzeyi) belirlenmiş midir? Bu risk tolerans düzeyi, yöneticiler ve çalışanlara bildirilmiş midir?

### *Programlama*

Kamu idareleri, stratejik planlarında belirledikleri hedefler ile bunları gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları kaynaklar arasındaki bağı performans programı ile kurarlar.

Performans programları, idarelerin program dönemine ilişkin hedeflerini, söz konusu hedeflere ulaşmak için yürütülecek faaliyetleri, bu faaliyetlerin kaynak ihtiyacını ve performans göstergelerini içerecek şekilde hazırlanır.

5018 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi çerçevesinde kamu idareleri bütçelerini, kalkınma planı, Cumhurbaşkanlığı programı, orta vadeli program, Cumhurbaşkanlığı yıllık programı, stratejik planları ile program yapısına uyumlu şekilde ve performans esasına dayalı olarak hazırlar.

İdareler, Program Bütçe Rehberinde yer alan esaslar doğrultusunda, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile birlikte belirledikleri program amaçları, programın anahtar göstergeleri, alt program hedefleri ve performans göstergeleri kullanılarak performans programları hazırlamaktadır. Ayrıca, analitik bütçe sınıflandırılması program sınıflandırmasına uygun olarak revize edildiğinden merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerini program sınıflandırmasına uygun olarak hazırlamaktadır.

### Sorular

71. İdarenizin, stratejik planla uyumlu bir performans programı var mıdır?
72. İdarenizin performans programı ilgili mevzuata uygun olacak şekilde hazırlanmakta mıdır?
73. İdarenizin alt program hedefleri çıktı veya sonuç odaklı olacak şekilde belirlenmekte midir?
74. İdarenizde performans programındaki faaliyetlerin uygulanmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmakta mıdır?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

75. Hedeften sorumlu harcama biriminin harcama yetkilisi, alt program hedeflerinin ve ilgili performans göstergeleri ile risklerin takibini sağlamakta mıdır?
76. Performans programında yer alan faaliyetler ve gerçekleştirilecek performans göstergeleri ilgili birim personeli tarafından bilinmekte midir?
77. Ölçülebilir olmayan stratejik hedeflere yönelik ölçülebilir performans göstergeleri belirlenmiş midir?
78. İdarenizde performans programının izleme ve değerlendirme sürecinin işleyişine yönelik görev ve sorumluluklar belirlenmiş midir?

### *Bütçe Hazırlık ve Uygulama Süreci*

5018 sayılı Kanunla birlikte değişen kamu mali yönetimi anlayışıyla birlikte etkililik, ekonomiklik, verimlilik, mali saydamlık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda performans esaslı program bütçe sistemine geçilmiştir.

Bütçe süreci, temel olarak bütçenin hazırlanması ve uygulanması aşamalarından oluşmaktadır. İdareler bütçelerini, daha saydam ve hesap verebilir bir mali yönetim sistemi oluşturulabilmesi için performans esaslı program bütçeleme anlayışı doğrultusunda stratejik planlarına uyumlu olacak şekilde ve performans esasına dayalı olarak hazırlarlar.

Kamu idareleri, bütçelerin hazırlanması, uygulanması ve kontrolünde 5018 sayılı Kanunda yer alan hükümlere uymakla yükümlüdürler.

### Sorular

79. İdarenizde bütçe hazırlık sürecinde ilgili mevzuatla öngörülen sürelere uyulmakta mıdır?
80. İdarenizde dış paydaşların dâhil olduğu katılımcı bütçe anlayışına yönelik çalışmalar yapılmakta mıdır?
81. İdarenizin bütçe teklifi, üst politika belgelerindeki (Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yıllık Program gibi) amaç ve hedefler ile bu belgelere uyumlu olarak hazırlanması gereken idareniz stratejik planı ve performans programındaki göstergelere uyumlu mudur?
82. İdarenizin bütçe tekliflerinin hazırlanmasında her bir birimin yürütmekte olduğu hizmetler gözden geçirilerek ihtiyaç duyulmayan, öncelik taşımayan veya mükerrerlik arz eden hizmetler belirlenmekte midir?
83. İdarenizin bütçe teklifi, öncelikli somut ihtiyaçlarını gözeterek hizmetlerin maliyetinin mümkün olan en düşük düzeyde tutulması için gerekli çalışmaları yürütecek ve mevcut harcama alanlarını gözden geçirerek verimsiz harcamaların tasfiye edilmesini sağlayacak şekilde yapılmakta mıdır?
84. Bütçe uygulama sürecinde mali yönetimin gerekliliklerine ve ilgili mevzuatta yer alan hükümlere uyulmakta mıdır?
85. Hizmet ve faaliyetlerin planlanmasında Ayrıntılı Harcama Programı (AHP) ve Ayrıntılı Finansman Programına (AFP) uyum gözetilmekte midir?
86. Kaynakların tahsis edilen ödenekler doğrultusunda etkin dağılımının ve kullanımının takibi yapılmakta mıdır?
87. Uygulamaların yerindeliğini ve mali durumu analiz etmek amacıyla bütçe işlemleri düzenli olarak gözden geçirilmekte ve değerlendirilmekte midir?
88. Bütçe gerçekleşmeleri ile performans programlarında yer alan alt program hedefleri arasında uyum olup olmadığı değerlendirilmekte midir? Eğer varsa sapmalar üst yöneticiye raporlanmakta mıdır?
89. Bütçede ve performans programında yer alan ancak gerçekleştirilemeyen iş ve hizmetlerin takibi yapılmakta mıdır?
90. İdarenin stratejik plan ve performans programında yer alan amaç ve hedefleri ile gerçekleşmelerinin periyodik olarak üst yönetime raporlanmasında yönetim bilgi sistemleri kullanılmakta mıdır?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

### *Bütçe Harcamalarının Analizi*

Kamu idareleri, idare bütçesi ile kendilerine tahsis edilen ödenekleri harcama mevzuatı doğrultusunda kurumsal amaç ve hedeflerini gerçekleştirmek üzere kullanırlar. Bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkündür.

Harcama talimatı üzerine gerçekleştirme görevlileri, işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler. Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır. Söz konusu harcama işleminin ön mali kontrole tabi olması halinde ödeme emri belgesi harcama yetkilisince imzalanmadan önce mali hizmetler birimine gönderilerek ön mali kontrole tabi tutulur.

### Sorular

91. İdare personeli, harcama sürecine ve sürece ilişkin mevzuata yeterince hâkim midir?
92. Personelin, harcama sürecine ilişkin genel sorumluluklarının bilincinde olmasını ve yetkilerinin kapsamının farkında olmasını sağlayacak önlemler alınmakta mıdır?
93. İdarenizde hata, eksiklik, yanlışlık vb. riskler ile karşılaşmamak mali karar ve işlemlerin gerçekleştirilmesi sürecinde görevler ayrılığı ilkesi uygulanmakta mıdır?
94. Harcama birimlerinde mali karar ve işlemlere ilişkin yazılı prosedürler mevcut mudur? Söz konusu prosedürler birim yöneticileri tarafından kontrol edilmekte midir?
95. Harcama birimlerinde mali karar ve işlemler kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması açısından kontrol edilmekte midir?
96. Harcama yetkisi devredilirken yazılı olarak belirlenmiş yetki devri şartlarına uyulmakta mıdır?
97. İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslarda belirlenen mali karar ve işlemler mali hizmetler birimince ön mali kontrole tabi tutulmakta mıdır? İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslarda belirlenen mali karar ve işlemlerin dışında kalan mali karar ve işlemler mali hizmetler birimince ön mali kontrole tabi tutulmakta mıdır?
98. Ön mali kontrol işlemlerinde İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslarda belirtilen kontrol süreç, usul ve sürelerine uyulmakta mıdır?
99. İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 28 inci maddesinde ön mali kontrol sonucunda uygun görüş verilmediği halde harcama yetkilileri tarafından gerçekleştirilen işlemler var mıdır? Cevabınız evet ise söz konusu işlemlerin kayıtları tutulmakta ve aylık dönemler itibariyle üst yöneticiye raporlanmakta mıdır?
100. Mali hizmetler biriminin ön mali kontrolüne tabi tutulacak mali karar ve işlemler belirlenirken Kamu İç Kontrol Standartları ve ilgili genel şartları dikkate alınmakta mıdır?
101. İdarenizin harcama gerçekleşmeleri stratejik plan ve performans programıyla belirlenen amaç ve hedeflere uygunluğu açısından düzenli olarak değerlendirilmekte midir?
102. İdarenizin varlıkları ve muhasebe kayıtları düzenli olarak karşılaştırılarak tutarsızlıklar tespit edilmekte midir?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

### 5.2.2. Risklerin Belirlenmesi ve Yönetilmesi

Kurumsal risklerin belirlenmesi iç ve dış risklerin kurumsal amaç ve hedefler üzerindeki olası etkilerini değerlendiren kapsamlı bir süreçtir. Risk değerlendirmesi hem tüm idareyi kapsayacak şekilde stratejik düzeyde hem de alt birimlerin faaliyetlerini kapsayacak şekilde yapılır. Risk analizi ile kurumsal risklerin olasılık ve etkileri hesaplanarak risk puanı hesaplanır ve böylece riskler önem derecelerine göre sınıflandırılır. Risklerin kurumsal amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde meydana getirebileceği olumsuz etkiler analiz edilerek risklere karşı kabul etmek, kontrol etmek, devretmek ve kaçınmak yöntemlerinden biri kullanılarak cevap verilir.

#### Sorular

103. İdarenizde risk analizi ve yönetimi metodolojisi oluşturulmuş mudur?
104. Riskler hem stratejik düzeyde hem de her bir harcama birimi ve alt birimler düzeyinde tanımlanmış mıdır?
105. Risklerin belirlenmesinde iç ve dış riskler ile bunların kurumsal amaç ve hedeflerin gerçekleştirilme düzeyindeki etkisi dikkate alınmış mıdır?
106. İdarenizde Risk Strateji Belgesi hazırlanarak ve üst yönetici tarafından onaylanarak tüm yönetici ve çalışanlara duyurulmuş mudur?
107. Risk Strateji Belgesi üç yılda bir yeniden hazırlanmakta ve her yıl revize edilmekte midir? Risk Strateji Belgesi, görev ve sorumlulukları içermekte midir?
108. İdarenizde risk yönetim faaliyetlerini yönetmek üzere idare risk koordinatörü ve birim risk koordinatörleri belirlenmiş midir?
109. Kurumsal risk haritası hazırlanarak belirlenen risklerin olasılık ve etkileri belirlenmiş ve kurumsal riskler, önceliklerine göre sınıflandırılmış mıdır?
110. Kurumsal hedefleri doğrudan ve önemli derecede etkileyebilecek kilit/kritik riskler tanımlanarak takip edilmekte midir?
111. Kurumsal riskler; iç ve dış risk ve ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik veya politik risk olarak gruplandırılmış mıdır?
112. İdarenizde tespit edilen risklerin kayıt altına alındığı bir yazılım var mıdır?
113. Risklerin analiz edilmesinde yapay zekâ teknikleri kullanılmakta mıdır?
114. Risk yönetim süreçleri; idarenin stratejik planlama, performans program ve faaliyet raporu hazırlama süreçlerinin ve hesap verebilirlik sisteminin bir parçası olarak yürütülmekte midir?
115. Risk yönetimine ilişkin faaliyetler düzenli olarak gerçekleştirilmekte midir? Bu amaçla görevlendirilen ekipler stratejik plan, performans programı, faaliyet raporu hazırlama gibi diğer süreçleri de takip etmekte ve toplantılara aktif katılım sağlamakta mıdır?
116. Risk değerlendirme uygulamaları, doğrudan riskli faaliyetle ilgili birimlerde çalışan uzmanların tecrübe ve birikimlerinden yararlanılarak katılımcı yöntemlerle hazırlanmış mıdır?
117. Risk yönetim sürecinin gözden geçirilmesi amacıyla risk yönetim süreçleri sistematik olarak izlenip değerlendirilerek elde edilen sonuçlar raporlanmakta mıdır? Yıllık olarak belirlenen risk kayıtları kontrol edilerek (aylık-üç aylık-yıllık) üst yönetime raporlanmakta mıdır?
118. Risklerin gözden geçirilmesi amacıyla risk kayıtlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde üst politika belgeleri ve kamuoyu beklentilerinde meydana gelen önemli değişiklikler ile iç ve dış denetim raporlarında yer alan bulgular dikkate alınmış mıdır?
119. Risk yönetim süreçlerinin idare faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası olduğuna ilişkin idare yönetici ve çalışanlarına gerekli farkındalık eğitimleri verilmiş midir? Yönetici ve çalışanlar risk yönetimine ilişkin görev ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi midir?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

120. İdare tarafından yönetilmesi gereken risklere verilen cevapları içeren (kabul etmek, kontrol etmek, devretmek, kaçınmak) Risk Eylem Planı hazırlanmış mıdır?
121. Risklere verilecek cevapların belirlenmesinde fayda ve maliyet analizi yapılmakta mıdır?
122. Risk Eylem Planlarında risklerin yönetimi ve kontrolüne yönelik görev ve sorumluluklar belirlenmiş midir?
123. Risk Eylem Planında özellikle kilit/kritik risklerin gerçekleşme olasılığı ve etkisini azaltmaya yönelik tedbirler alınmış mıdır?
124. Risk yönetiminde mevcut kontroller, meydana gelen önemli değişmeleri karşılamaya yeterli midir?

125. Diğer idarelerle birlikte yürütülen ortak programlara yönelik risklerle ilgili koordinasyon çalışması yapılmış mıdır?
126. İdare içi deneyim paylaşımı amacıyla idare içinde yapılan risk yönetim çalışmaları değerlendirilmekte ve tüm birimlere örnek oluşturacak iyi uygulama örnekleri çıkarılarak tüm idare ile paylaşılmakta mıdır? Ayrıca sıkça karşılaşılan hatalar ve bu kapsamda dikkat edilecek hususlar tüm birimlere bildirilmekte midir?
127. Risk yönetimi çerçevesinde çalışanların görev ve sorumluluk alanı içerisinde karşılaştıkları riskleri doğrudan üst yönetime iletebilecekleri bir mekanizma oluşturulmuş mudur?
128. Risk yönetim süreci idare faaliyetlerine yönelik yeterli güvence sağlamakta mıdır? Yeni tedbirlere ihtiyaç duyulmakta mıdır? İç ve dış denetim raporlarında yer verilen hususlara yönelik önlemler alınmakta mıdır?

### 5.2.3. Önemli Değişimlerin Etkisi

İdare, kurumsal amaç ve hedeflerin gerçekleşmesini ve iç kontrol sistemini kayda değer derecede etkileyecek önemli değişiklikleri tespit eder ve değerlendirir. Önemli değişimler ekonomik, fiziksel ortam veya mevzuat değişiklikleri gibi dışsal faktörlerden kaynaklanabileceği gibi kurumsal yapı veya yönetim değişikliği gibi içsel faktörlerden de kaynaklanabilir. İdare yönetiminin, idare üzerinde önemli etkiler meydana getirecek yeni risklerin önceden tespit edilmesi amacıyla erken uyarı sistemleri oluşturması gerekir. Bu değişimleri belirleyen ve bilgi veren kontrol sistemleri idare yönetimi tarafından kullanılır. İdarelerin önemli riskleri analizi; bu risklerin meydana gelme olasılığı, potansiyel risklerin idarenin amaç ve hedefleri üzerindeki olası etkileri ve riskin hangi dereceye kadar yönetilebileceğini içermesi gerekir.

#### Sorular

129. İdarenizde köklü mevzuat değişiklikleri, ekonomik ve fiziksel ortamın önemli derecede farklılaşması gibi önemli değişimlerden kaynaklanan risklerin tespit edilmesi ve izlenmesine yönelik bir mekanizma mevcut mudur?
130. Önemli değişimlerden kaynaklanan risklerin olasılık ve etkisi değerlendirilerek kurumsal amaç ve hedefler üzerindeki muhtemel etkisi analiz edilmiş midir?
131. Önemli değişikliklerden kaynaklanan risklere cevap verme mekanizmaları, idare paydaşlarının beklentilerini karşılayacak nitelikte midir?
132. Yeniden yapılanma, yeni birim kurulması, mevcut birim yapısının önemli derecede değişmesi gibi önemli değişimlerin iç kontrol sistemi üzerindeki etkisi idare tarafından değerlendirilmekte midir? Yönetim yapısının değişmesi nedeniyle yönetsel bakış açısının değişmesinin iç kontrol sistemi üzerindeki etkisi incelenmekte midir? İç kontrol sisteminin gözden geçirilmesi ve değiştirilmesi gerekmekte midir?
133. İdare faaliyetlerini önemli derecede etkileyecek riskleri önceden tespit edecek kontrol ve erken uyarı mekanizmaları bulunmakta mıdır? Cevabınız evet ise söz konusu kontrol ve mekanizmalar riskin yönetilmesi için yeterli midir?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## 5.3. KONTROL FAALİYETLERİ

Kontrol faaliyetleri, kurumsal amaç ve hedeflerin geçekleştirilmesine yönelik riskleri ortadan kaldırmaya veya azaltmaya yönelik faaliyetlerdir. Kontrol faaliyetleri bilgi teknolojilerini de içermekte olup esas olarak iç kontrol sistemine yönelik risklere yanıt vermek amaçlanmaktadır.

### 5.3.1. Kontrol Faaliyetlerinin Seçilmesi ve Değerlendirilmesi

Kurumsal risk yönetimi sonucunda tespit edilen kritik süreçlere yönelik kontrol faaliyetleri idare tarafından belirlenir. Bu kapsamda hem idarenin operasyonel faaliyetlerine hem de yönetsel faaliyetlere yönelik olarak kontrol faaliyetleri belirlenir. Kontrol faaliyetlerinde çeşitliliğin sağlanması ve bu faaliyetlerin farklı yönetim düzeylerini kapsaması önemlidir. Kontrol faaliyetlerinin etkinliğinin belirli aralıklarla izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekir. Son olarak görevler ayrılığı ilkesinin idare tarafından uygulanıp uygulanmadığı analiz edilir ve uygulanamadığı durumlar tespit edilirse ilave kontrol faaliyetlerine başvurulur.

#### Sorular

***Kurumsal Kontrol Faaliyetleri***

134. İdarenizde risk değerlendirme çalışmaları doğrultusunda kontrol faaliyetleri belirlenmekte midir? Uygulanan kontrol faaliyetlerine örnek veriniz.
135. Uygulanan kontrol faaliyetleri, süreç haritaları ve yönergelerde yazılı olarak yer almakta mıdır?
136. İdarenin amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik ana hizmet birimlerini içeren (operasyonel süreçlere ilişkin) kontrol faaliyetleri oluşturulmuş mudur?
137. İdarenin bütçeleme, yatırım, kamu ihaleleri, insan kaynakları gibi yönetim ve yardımcı hizmetlerine yönelik kontrol faaliyetleri oluşturulmuş mudur?
138. Kontrol faaliyetlerine yönelik kaynak tahsisinde fayda-maliyet analizi yapılmış mıdır?

***Kritik Süreçler***

139. Risk haritaları ve kurumsal yönergeler incelenerek kritik süreçlere ve risklere yönelik kontrol faaliyetleri oluşturulmuş mudur?

***Kontrol Faaliyetlerinin Çeşitliliği***

140. Kontrol faaliyetlerinin çeşitliliği (yönlendirici, önleyici, tespit edici, düzeltici kontroller) sağlanmış mıdır?
141. İdarenizde manuel gerçekleştirilen kontroller yanında bilgisayar teknolojileri kullanılarak otomatik olarak gerçekleşen kontrollere yer verilmekte midir?

***Kontrol Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Risk Yönetimi İlişkisi***

142. Kontrol faaliyetlerinin ilgili olduğu riskle ilişkilendirilerek düzenli olarak izlendiği bir sistem kurulmuş mudur?
143. Risk kayıtlarında yer alan risklere yönelik gerçekleştirilen kontrol faaliyetlerinin işlerliği ve etkinliği riski ortadan kaldırma veya azaltma açısından analiz edilmekte midir?
144. İdarenizde risk değerlendirme çalışmaları kapsamında kontrol faaliyetlerinin uygulanması belli periyotlarla gözden geçirilmekte midir? Cevabınız evet ise, hangi sıklıkta yapılmaktadır? Buna ilişkin bir sistem mevcut mudur?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

*Görevler Ayrılığı*

145. İdarenizde İç Kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 15 inci maddesinde yer verilen görevler ayrılığı ilkesine uyulmakta mıdır?
146. İdarenizde personel eksikliği veya işin niteliği gereği görevler ayrılığı ilkesinin uygulanmasının zor veya imkânsız olduğu durumlar var mıdır? Eğer varsa bu durumda hangi alternatif kontrol yöntemlerine başvurulmaktadır?
147. İdareniz görev alanı kapsamında görevler ayrılığı konusu ile ilgili iç veya dış denetim raporlarında herhangi bir bulguya yer verilmiş midir?

*Faaliyetlerin Sürekliliği*

148. İdarenizde personel yedeklemesi etkin bir şekilde uygulanmakta mıdır?
149. İdarenizde, faaliyetlerin sürekliliğini sağlamak üzere görevden ayrılan personelin göreve ilişkin süreç ve diğer belgelerinin yeni görevlendirilen personele verilmesi sağlanmakta mıdır?

### 5.3.2. Teknoloji Faaliyetlerine Yönelik Kontrol Faaliyetleri

Teknoloji kontrol faaliyetleri, teknolojik altyapı, bilgi güvenliği yönetimi ve teknolojinin satın alınması, işletilmesi ve devamlılığının sağlanmasına yönelik işlemleri kontrol eder. Bilgi teknolojilerine erişim hakları düzenli olarak kontrol edilerek sistem, uygulamalar ve fiziksel donanım gözden geçirilir. İç kontrol sistemi içerisinde tasarlanan otomatik kontroller sisteminin daha iyi çalışmasını sağlar. Bilgi teknolojilerinin devamlılığının sağlanması amacıyla belirlenen risklere yönelik olarak yedekleme ve kurtarma prosedürleri ve Acil Eylem Planları hazırlanmalıdır.

**Sorular**

*Teknolojik Altyapı*

150. İdarenizde kullanılan teknolojik altyapının gizlilik, bütünlük ve erişilebilirliğini sağlamaya yönelik kontroller geliştirilmiş midir? Açıklayınız.
151. Kontrol faaliyetleri kapsamında belirlenen otomatik kontroller kurumsal süreçleri nasıl desteklemektedir? Örnek veriniz. İdarenizde uygulanan otomatik kontroller için teknik altyapı sağlanmış mıdır?

*Erişim Kontrolleri*

152. İç ve dış tehditlerden korunmak amacıyla fiziksel ve elektronik erişim kontrolleri oluşturulmuş mudur? Erişim kontrolleri görev ve sorumluluklarla uyumlu mudur?
153. Yetki ve görev değişikliklerinin yansıtılması amacıyla erişim kontrolleri hangi aralıklarla güncellenmektedir?
154. Bilgi teknolojilerinin alınması, geliştirilmesi ve devamlılığının sağlanması süreçlerine yönelik kontrol faaliyetleri oluşturulmuş mudur?

*Bilgi Teknolojileri Güvenliği*

155. Kurumsal verilerin korunmasına yönelik yedekleme ve kurtarma prosedürleri hazırlanmış mıdır?
156. Bilgi teknolojilerine yönelik olarak ortaya çıkabilecek fiziki zarar veya istenmeyen saldırıların gerçekleşme olasılığına karşı kontrol faaliyetleri oluşturulmuş mudur?
157. Bilgi teknolojileri devamlılığının sağlanmasına ilişkin önemli riskler belirlenmiş ve bunlara yönelik eylem planları hazırlanmış mıdır? Örneğin veri kaybı veya sorumlu BT personelinin görevden ayrılması gibi durumlarda veri güvenliğinin sağlanması için eylem planları mevcut mudur?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

158. Bilgi teknolojileri politikaları, kullanıcı hakları ve acil eylem planları dikkate alındığında mevcut düzenlemeler teknoloji güvenliğini sağlamakta yeterli midir?
159. İdarenizde İş Devamlılığı Eylem Planı hazırlanmış mıdır? Bu plan çerçevesinde acil bir durumda idarenizde devam etmesi gereken önemli faaliyetler belirlenerek bu faaliyetlerin aksamadan sürdürülmesine yönelik önlemler alınmış mıdır?

### 5.3.3. Kontrol Faaliyetlerinin Uygulanması

Belirlenen risklerin önlenmesi veya azaltılması yoluyla kabul edilebilir düzeye indirilebilmesi amacıyla kontrol faaliyetleri tasarlanır. Kontrol faaliyetlerinin oluşturulmasında faaliyetlere ilişkin yetki ve sorumluluklar ile kontrol faaliyetlerinin zamanı yazılı olarak belirtilmelidir. Kontrol faaliyetleri düzenli olarak gözden geçirilmeli ve gerektiğinde kontrol faaliyeti sorumlusu tarafından faaliyetlerin uygulanmasına müdahale edilmelidir.

**Sorular**

***Yetki ve Sorumlulukların Yazılı Hale Getirilmesi***

160. Belirlenen kontrol faaliyetleri ile ilgili yetki ve sorumluluklar (yönetici veya belirlenen diğer personel) yazılı olarak oluşturulmuş mudur?
161. İlave kontrol faaliyetlerinin ne kadar sürede gerçekleştirileceği belirlenmiş midir?
162. Kontrol faaliyetleri sonucunda ulaşılması beklenen amaçlar tanımlanmış mıdır?
163. Kontrol faaliyetlerine kurumsal politika ve prosedürlerde yer verilmiş midir?
164. Önemli değişimlerin kontrol faaliyetleri üzerindeki muhtemel etkileri değerlendirilmiş midir?

***Kontrol Faaliyetleri Uygulamalarının Gözden Geçirilmesi***

165. İdare yöneticileri, kontrol faaliyetlerinin sorumlu personel tarafından zamanında yerine getirilip getirmediğini hangi sıklıkla kontrol etmektedir?
166. Kontrol faaliyetleri yöneticiler tarafından gözden geçirilirken hangi yöntemler (kontrol faaliyeti sorumluları ile mülakat, yerinde inceleme vb.) kullanılmaktadır?
167. Kontrol faaliyetleri sorumluları faaliyetlerinin sonuçlarını incelemekte midir? Kontrol faaliyeti sorumlusunun faaliyetler yerine getirilirken gerektiğinde faaliyetlere müdahale etme yetkisi var mıdır? Örnek veriniz.
168. Kontrol faaliyetlerinin gözden geçirilmesi sonucunda düzeltici eylemler nasıl yerine getirilmektedir? İnceleme sonucunda hata, erteleme veya ihmal tespit edildiğinde ne gibi önlemler alınmaktadır? Örnek veriniz.
169. Yönetim tarafından yapılan kontrol faaliyeti gözden geçirmeleri raporlanmakta mıdır?

## 5.4. BİLGİ VE İLETİŞİM

İdarenin sağlam yönetim yapısına sahip olması ve kurumsal karar verme süreçlerinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için idare yöneticilerinin idare ile ilgili doğru ve güvenilir bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. İdarede etkili bilgi ve iletişim sistemlerinin kurulması kurumsal amaç ve hedeflerin yerine getirilmesinde çok önemlidir.

### 5.4.1. İç İletişim

İdare içi iletişim yapısı idarenin amaç ve hedeflerinin yerine getirilmesinde çok önemlidir. Bu kapsamda idare çalışanlarının kurumsal amaç ve hedefler ile başka birimlerde yapılan işlerle ilgili bilgi sahibi olması görev ve yetki çakışmalarını engelleyecektir. İdarenin raporlama yapısı üst yöneticiye sağlıklı bilgi aktarılmasını sağlayacaktır.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

Bilgi güvenliği politikalarının uygulanabilmesi için özellikle idare içi tehditlerin bertaraf edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla idare çalışanlarının bilgi güvenliği tedbirleri ile ilgili bilgi sahibi olması çalışanlarının bilgi güvenliğine yönelik hata yapma ve ihmal riskini azaltacaktır. Ayrıca bilgi teknolojilerinin düzenli olarak izlenmesi ve performansının yöneticiler tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir.

**Sorular**

170. İdarenizde yatay ve dikey iletişimi kapsayan yazılı, elektronik veya sözlü etkin bir iç iletişim sistemi mevcut mudur?
171. İdarenin iş ve işlemlerinin kaydı, sınıflandırılması, korunması ve erişimini kapsayan belirlenmiş standartlara uygun kayıt, dosyalama, arşiv ve dokümantasyon sistemi mevcut mudur?
172. İdarenizde son yıllarda iletişim hatalarından kaynaklı aksaklıklar meydana gelmiş midir? Cevap evet ise benzer bir problemle karşılaşmamak için önlem alınmış mıdır?
173. İdare çalışanlarının her konudaki görüş, değerlendirme ve önerilerini doğrudan üst yönetici ve yardımcılarına iletebileceği alternatif bir iletişim kanalı mevcut mudur?
174. İdare üst yöneticisi, idare yönetici ve çalışanlarından raporlama prensiplerine uygun olarak doğru ve güvenilir bilgi elde ediyor mu?
175. Bilgi güvenliği hedefleri tanımlandı mı?
176. Bilgi güvenliği hedefleri yönetim tarafından takip ediliyor mu?
177. İdare çalışanları iç kontrole ilişkin kontrol eksikliklerini ve risk oluşturacak diğer hususları üst yöneticiye zamanında bildiriyor mu? İdare çalışanları tarafından ihbar ve şikâyetler vb. hususlar düzenli olarak üst yönetime iletiliyor mu?
178. İdarenin bilgi güvenliği politika belgesi ve eylem planı mevcut mudur?
179. İdare çalışanlarına bilgi güvenliği ile ilgili eğitim/seminer düzenlenmekte midir? Bu tip eğitimler/seminerler hangi sıklıkla tekrarlanmaktadır?
180. İdarenizde BT güvenliğini tehdit edecek bir durum yaşanmakta mıdır? İdare bilgi güvenliği eksiklikleri ve güvenlik riski ile karşı karşıya mı?
181. BT sistemine ilişkin istatistikler ve BT destek talepleri, sistemin iyileştirilmesi amacıyla düzenli olarak takip ediliyor mu?
182. Çalışanlara ihbar ve şikâyet mekanizmaları ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verildi mi?
183. İhbar ve şikâyette bulunanların kimlikleri gizli kalmakta ve bu kişilere yeterli koruma sağlanmakta mıdır?

### 5.4.2. Dış İletişim

Kamu idaresinin temel amacı belirlenen yetki ve sorumluluklar dâhilinde hedeflenen kitlenin beklentileri doğrultusunda kaliteli hizmet sağlamaktır. Hedeflenen kitlenin idarenizden beklentilerinin anlaşılması ve analiz edilmesi önem kazanmaktadır. Aynı şekilde idare hizmetlerine yönelik vatandaşların algılarının doğru medya iletişim araçları kullanılarak yönetilmesi idarenin toplumsal imajını etkilemektedir. Ayrıca dış paydaşlardan alınan bilgi ve raporların doğruluğunun ve güvenirliliğinin idare tarafından analiz edilmesi gerekmektedir.

**Sorular**

184. İdarenin dış paydaşlarla iletişimine yönelik düzenli bir veri akışı sağlanıyor mu?
185. Dış iletişime yönelik elde edilen geri bildirimler idare tarafından değerlendiriliyor mu? Bu değerlendirme sonuçları geleceğe yönelik iletişim stratejilerinin oluşturulmasında kullanılıyor mu?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

### 5.4.3. Bilgi Yönetimi

İç kontrol sistemi çerçevesinde idarenin yerine getirdiği tüm operasyonel faaliyetlere yönelik iç ve dış bilgi ihtiyacı tanımlanır. Bilgi ihtiyacının giderilmesinde gerekli bilgilerin zamanında, doğru, eksiksiz ve güvenilir olup olmadığını sağlamaya yönelik mekanizmalar kontrol edilir. İdare tarafından amaç ve hedeflerin gerçekleşmesinin izlenmesine ve operasyonel faaliyetlerin takip edilmesine yönelik tüm kurumsal bilgilerin yer aldığı bütünleşik **yönetim bilgi sistemi** kurulmalıdır. Aynı zamanda kurumsal verilerin veri analizi teknikleri kullanılarak işlenmesi ve kurumsal faaliyetlerin daha etkin halde yerine getirilebilmesi için kullanılması gerekmektedir.

#### Sorular

186. Performans göstergelerinin hedef ve gerçekleşme düzeyinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla idarenizde bütünleşik bir yönetim bilgi sistemi mevcut mudur?
187. İdarenin görev alanları ile amaç ve hedeflerinin değerlendirilmesini sağlamak amacıyla mevcut bilgilerin ve ihtiyaç duyulan bilgilerin analiz edilerek toplanmasına ilişkin çalışma yapılmakta mıdır?
188. İdare içi ve dışı evrak ve yazışma işlemlerinde elektronik belge yönetim bilgi sistemi kullanılıyor mu?
189. Kurumlar arası veya birimler arası entegrasyon ile elde edilen bilgiler de dâhil olmak üzere elde edilen bilgilere erişim yetkisi olanlar ile ilgili veri haritası oluşturuldu mu?
190. Yönetim Bilgi Sisteminin gerektiğinde erken uyarı sistemi olarak işlev görmesini sağlayacak mekanizmalar oluşturuldu mu?
191. Performans bilgisi ve operasyonel veriler, makina öğrenmesi ve derin öğrenme gibi metotlar aracılığıyla idare faaliyetlerinin daha etkin yönetilmesi amacıyla kullanılıyor mu?
192. İdare yönetimi tarafından, iç ve dış bilgi kaynaklarından sağlıklı, zamanında ve doğru bilgi alınmasına yönelik çalışmalar yapılıyor mu?

## 5.5. İZLEME

İç kontrol sisteminin, kurumsal yapı ve mevzuat değişiklikleri ile kurumsal amaç, hedef ve risklerin değişmesi ile birlikte güncellenmesi gerekmektedir. İç kontrol sistemine yönelik gerek iç ve dış denetim raporlarında yer alan bulgular gerekse İKMUB tarafından idarenin mali yönetim ve kontrol sistemi değerlendirme sonuçlarında yer alan hususlar idare tarafından ele alınmalı ve bu konuların çözümüne ilişkin düzeltici eylemlerin yerine getirilip getirilmediğinin tespiti amacıyla iç kontrol sisteminin izlenmelidir. İç kontrol sisteminin zaman içinde gösterdiği performans idare tarafından izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

### 5.5.1. İç Kontrol Sisteminin Değerlendirilmesi

Kamu idareleri iç kontrol sisteminin etkinliğini yıllık olarak değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda idareler tarafından iç kontrol sistemi değerlendirme raporu hazırlanır ve yayımlanır. İzleme ve değerlendirme faaliyetlerinin sonuçları üst yönetici ve harcama yetkilileri tarafından imzalanan iç kontrol güvence beyanına kanıt oluşturur. İç denetim birimi de danışmanlık ve güvence verme fonksiyonu kapsamında iç kontrol sistemini değerlendirir ve iç denetim raporlarında iç kontrol eksikliklerine ilişkin bulgulara yer verir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

## Sorular

193. İdarenizde yöneticiler tarafından faaliyetlerin yürütülmesi sırasında sürekli izleme yapılmakta mıdır?
194. İdarenizde mali hizmetler birimi tarafından özel değerlendirme kapsamında öz değerlendirme çalıştayları, soru formları/anketler ve çalışma grupları vasıtasıyla iç kontrol sistemi izleniyor mu?
195. İdarenizde iç kontrol sistemi değerlendirme çalışmalarında hangi yöntem kullanılmaktadır?
196. İdarenizde İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu yıllık olarak hazırlanmakta mıdır? Cevabınız evet ise web sayfanızda yayımlanmakta mıdır?
197. İdarenizin iç kontrol eylem planı altı aylık uygulama sonuçları raporlanmakta mıdır?
198. İç kontrol izleme faaliyetleri hem stratejik amaç ve hedefleri hem de operasyonel hedefleri kapsayacak şekilde tasarlandı mı?
199. İdarenin iç kontrol sistemi değerlendirme sonuçları doğru ve güvenilir kanıtlara dayanıyor mu? Elde edilen sonuçlar somut kanıtlarla destekleniyor mu?
200. İç kontrol sistemi değerlendirmesi çalışmaları üst yönetim tarafından başlatılıyor ve sonuçları üst yönetime düzenli olarak raporlanıyor mu?
201. İç kontrol sistemi değerlendirmesi yapacak personele (SGB ve harcama birimi temsilcilerine) iç kontrol sistemi ve risk yönetimi ve bunların idare yönetimine katkıları ile ilgili farkındalık eğitimi verildi mi?
202. İdarenin izleme ve değerlendirme faaliyetleri sonucunda elde edilen sonuç ve tavsiyeler idare tarafından karar verme süreçlerinde kullanılarak kurumsal değişime yol açıyor mu? Örnek veriniz.
203. İzleme ve değerlendirme sonuçları idarenin mevzuat hazırlıklarında (Kanun, yönetmelik, tebliğ genel yazı ve rehber vs.) dikkate alınıyor mu? Örnek veriniz.
204. İzleme ve değerlendirme sonuçları faaliyet raporlarının hazırlanmasında temel oluşturuyor mu? İzleme ve değerlendirme sonuçları üst yönetici ve harcama yetkililerinin İç Kontrol Güvence Beyanını imzalamalarına temel oluşturuyor mu?
205. İdarenin İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı uygulama sonuçları, idareniz tarafından değerlendiriliyor mu?
206. İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı ve İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporunda önemli değişimlerden kaynaklanan risk ve zorluklara yönelik eylemlere yer verildi mi?
207. Önemli değişimler ve ortaya çıkan risk ve zorluklara bağlı olarak kurumsal mali yönetim ve iç kontrol sisteminin geliştirilmesine yönelik çalışma yapılmış mıdır?
208. İdarenizde iç denetçi mevcut mudur?
209. İdareniz yönetici ve personelinin iç denetim faaliyetlerine yönelik farkındalık düzeyini artırmak için gerekli önlemler alınmakta mıdır?
210. İç denetim sonucunda alınması gereken önlemlerin belirlendiği eylem planı/planları hazırlanıp, uygulanmakta mıdır? Eylemlerin takibi yapılmakta mıdır?
211. İç Denetim Birimi tarafından hazırlanan yıllık değerlendirme raporlarında iç kontrol sistem denetimine yer verildi mi? İç kontrol sistem denetimleri düzenli olarak yapılmakta mıdır?

212. İç Denetim Birimi; kalite güvence sağlama fonksiyonu kapsamında kurumsal süreçleri, yönetim yapısını ve iç kontrol sistemini düzenli olarak değerlendiriyor mu?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

### *Faaliyet Raporları*

5018 sayılı Kanunun düzenlediği kamu mali yönetimi ve kontrol anlayışı, kaynak kullanımında mali saydamlık ve hesap verebilirlik kavramlarını öne çıkarmaktadır. Kamu idarelerinin, amaç ve hedeflerine ulaşmak için yürüttükleri faaliyetler ile bu faaliyetlerin sonuçları hakkında kamuoyunun ve yasama organının bilgilendirilmesi, yönetsel hesap verme sorumluluğunun en önemli gereklerinden birisidir.

Bu yaklaşımla kamu hizmetlerini yürütenlerin daha fazla sorumluluk hissetmelerine ve sonuç odaklı çalışmalarına, kamu hizmetlerinden yararlananların ödedikleri vergilerin nasıl kullanıldığı ve kamu idarelerinin performansları konusunda bilgi sahibi olmalarına ve yasama denetiminin yanı sıra kamuoyu denetiminin de güçlendirilmesine katkıda bulunulmaktadır. Bu amaçla, MYK sisteminde harcama yetkililerince birim faaliyet raporu, üst yöneticilerce idare faaliyet raporu, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca mahalli idareler genel faaliyet raporu, Cumhurbaşkanlığınca genel faaliyet raporu düzenlenmesi esası getirilmiş; Sayıştay'ın söz konusu raporlardan hareketle kendi değerlendirmelerini de yapmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmesi sağlanmıştır.

Faaliyet raporları, kamu mali yönetiminde mali saydamlık ve hesap verebilirliği sağlamaya yönelik önemli mekanizmalardan birisidir. Kamu idarelerinin iç kontrol sistemine ilişkin izleme ve değerlendirme sonuçlarına ilişkin bilgiler faaliyet raporlarında yer almakta ve iç kontrol sisteminin en önemli hesap verebilirlik araçlarından birisi olan iç kontrol güvence beyanları faaliyet raporlarının ekinde bulunmaktadır. 5018 sayılı Kanunun "Faaliyet Raporları" başlıklı 41 inci maddesinde üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanacağı hükmü yer almaktadır.

Mali saydamlık ve hesap verebilirliğin hayata geçirilmesini sağlamak üzere, sistemin aktörleri olan üst yöneticiler ve harcama yetkililerinin iç kontrol güvence beyanını düzenlemeleri ve bu beyanları idare faaliyet raporları ile birim faaliyet raporlarına eklemeleri gerekmektedir. Bu husus, hem İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 8 inci maddesinde hem de Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar, Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 27 nci maddesinde yer almaktadır. Ayrıca, idare faaliyet raporlarına mali hizmetler birim yöneticisi tarafından imzalanan Mali Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı eklenmektedir.

Söz konusu beyanlar ile üst yöneticiler ve harcama yetkilileri, yetkileri dâhilinde kaynakların iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanıldığını ve mevcut iç kontrol sisteminin bu hususta yeterli güvence sağladığını; mali hizmetler birimi yöneticileri ise idarelerinde faaliyetlerin mevzuata uygun olarak yürütülmesini, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanılmasını sağlamak üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerinin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederler.

İç kontrol güvence beyanını imzalayan her yetkili, verdiği güvenceyi kendi bilgi ve değerlendirmelerinin yanı sıra yönetim bilgi sistemleri vasıtasıyla yapılan değerlendirmeler, mali hizmetler birimlerince hazırlanan iç kontrol sistemi değerlendirme raporları, iç ve dış denetim raporları ve benzeri sağlam kanıtlara dayandırmalıdır. Bunun yanı sıra üst yönetici, idaresinin iç kontrol güvence beyanını doldururken, harcama yetkililerinin ve Mali Hizmetler Birim Yöneticisinin Güvence Beyanlarını değerlendirmeli; bu beyanların kendisine verdiği makul güvencenin de kendi beyanına önemli bir dayanak teşkil ettiğini dikkate almalıdır.

### Sorular

213. İdarenizde, faaliyet raporları her yıl düzenli olarak ilgili mevzuata uygun olacak şekilde hazırlanmakta ve kamuoyuna açıklanmakta mıdır?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

214. Üst yönetici tarafından harcama birimlerinin faaliyetlerini ve performansını izleyebilmek amacıyla üç veya altı aylık birim faaliyet raporları istenmekte midir?
215. İdarenizin idare ve birim faaliyet raporları düzenli olarak değerlendirilmekte ve planlanan ile gerçekleşen performans arasındaki sapmalar idare tarafından değerlendirilmekte midir?
216. İç kontrol güvence beyanları imzalanarak faaliyet raporunun ekinde yer almakta mıdır? Güvence beyanları hangi kanıtlara dayandırılarak imzalanmaktadır?

***Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Çalışmaları***

Kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin mevzuata uygun olarak kurulması ve işletilmesi, iç kontrol standartlarına uyum eylem planlarının mevzuata uygun olarak hazırlanması ve uygulanması sorumluluğu ilgili kamu idarelerine ait bulunmaktadır.

Bununla birlikte kamu idarelerine rehberlik etmek amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca Kamu İç Kontrol Rehberi ile Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi yayımlanmıştır. Ayrıca, kamu idarelerinde kamu iç kontrol standartlarına uyum çalışmalarına yönelik bir genelge yayımlanmıştır.

Kamu idarelerince hazırlanan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planları ve planda öngörülen eylemlerin gerçekleşme durumları altı aylık dönemler itibariyle Hazine ve Maliye Bakanlığına iletilmektedir. Kamu idarelerinin hazırlamış olduğu Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarının incelenmesi, eylemlere yönelik uygulamaların takip edilmesi ve iç kontrol uygulamalarını iyileştirmeye yönelik önerilerin kamu idarelerine bildirilmesi planlanmaktadır.

**Sorular**

217. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Çalışmaları üst yönetici onayı ile harcama birimlerinden temsilcilerinin katılımıyla başlatıldı mı?
218. İdarenizde İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu mevcut mu?
219. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanarak üst yöneticinin onayını takiben Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderildi mi?
220. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevzuatta belirlenen standartları karşılıyor mu?
221. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hangi sıklıkla güncellenmektedir?
222. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarında yer alan faaliyetlerin gerçekleşme durumu izlenmekte midir? Cevabınız evet ise hangi sıklıkta izlenmektedir ve hangi düzeydeki yöneticilere sunulmaktadır?

### 5.5.2. Kontrol Eksiklikleri

İç kontrol sisteminin izlenmesiyle iç kontrol sisteminde kontrol eksiklikleri olup olmadığı tespit edilir. Kontrol eksikliklerinin giderilmesi amacıyla düzeltici eylemlerin yer aldığı **Düzeltici Eylem Planı** hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir.

**Sorular**

223. Dış denetim ve iç denetim raporları ile İKMUB tarafından yapılan değerlendirmelerde iç kontrol sistemine yönelik getirilen eleştirilerin ve belirlenen kontrol eksikliklerinin düzeltilmesine yönelik eylemler mevcut mudur?
224. İç kontrol eksiklikleri ve düzeltici eylemlere yönelik idarenizde değerlendirme yapılıyor mu? Düzeltici eylemlere ilişkin ilerlemeler düzenli olarak raporlanıyor mu?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

225. İdare ile ilgili tespit edilen kontrol eksiklikleri nedeniyle oluşabilecek risklere engel olmak amacıyla idare tarafından zamanında ve yeterli müdahaleler yapılıyor mu?
226. Bu kapsamda iç kontrol sistemine yönelik düzeltici eylemlerin sonuçları analiz ediliyor mu?



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## 6- TANIMLAR

| Kavram | Tanım |
|---|---|
| **Stratejik Amaç** | Stratejik planda yer alan ve kamu idaresinin ulaşmayı hedeflediği sonuçların kavramsal ifadesidir. |
| **Bilgi** | İç ve dış olay ve faaliyetlerle ilgili mali ve mali olmayan ve kişilerin sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak üzere belirli bir formda ve zamanında oluşturulan, elde edilen ve iletilen verilerdir. |
| **Dış Denetim** | Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, idarelerin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır. |
| **Etik** | Kişilerin davranışlarına temel olan ve işlerin nasıl yapılması gerektiği konusunda yol gösterici nitelikte değerler, ilkeler ve standartlar bütünüdür. |
| **Fayda-Maliyet Analizi** | Gerçekleştirilmesi düşünülen bir iş veya faaliyetin uygulanmasının faydalarının ve maliyetinin bulunması ve bunların kıyaslanmasıdır. |
| **Görevler Ayrılığı** | Her faaliyet ve mali karar ve işlemlerin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrol edilmesi görevleri farklı personele verilmesidir. |
| **Hedef** | Stratejik planda yer alan amaçların gerçekleştirilmesine yönelik spesifik ve ölçülebilir alt amaçlardır.<br>**Alt Program hedefi;** alt program ile ulaşılması öngörülen çıktı ve sonuçların nitelik ve nicelik olarak ifadesidir. |
| **Harcama Birimi** | Kamu idaresi bütçesinde ödenek tahsis edilen ve harcama yetkisi bulunan birimdir. |
| **Harcama Yetkilisi** | Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisidir. |
| **Hesap verme sorumluluğu** | Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır. |
| **İç Denetim** | Kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

| | |
|---|---|
| **İç Kontrol** | İdarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür. |
| **İç Kontrol Güvence Beyanı** | Hesap verebilirlik ve mali saydamlık ilkeleri çerçevesinde; üst yöneticiler, harcama yetkilileri ve SGB yöneticileri tarafından, her yıl, iş ve işlemlerin amaçlara, mali yönetim ilkelerine, kontrol düzenlemelerine ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğine ilişkin imzalanan beyandır. |
| **İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu** | İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu, üst yönetici ve harcama yetkililerinden oluşur. Toplantılara ihtiyaç duyulması halinde üst yöneticinin görevlendireceği diğer kişiler davet edilebilir. Bu Kurulun sekretarya hizmetleri SGB tarafından yürütülür.<br><br>Bu Kurul idarede, iç kontrol uygulamalarının izlenmesi, risk yönetiminin geliştirilmesine ilişkin politikaların belirlenmesi gibi iç kontrol sistemiyle ilgili süreç ve yöntemlerin geliştirilmesi yönünde değerlendirmeler yapar ve üst yöneticinin onayına sunar. |
| **İş Sürekliliği** | İdarenin faaliyetlerinin devamlılığını ya da olağanüstü durumlar sonrası faaliyetlerin kesintiye uğramadan yürütülmesini sağlamayı amaçlayan planlar bütünüdür. |
| **Yönetişim** | İdarelerin yönetim ve kontrol şekillerini ifade eder. İyi yönetişim idarede, farklı paydaşlar ve katılımcılar arasında hak ve sorumlulukların dağıtımının tanımlanmasını, idarenin hedeflerinin oluşturulma sürecini de içerecek şekilde kurumsal konularla ilgili karar almaya ilişkin kural ve prosedürlerin belirlenmesini içerir ve hedeflerin gerçekleştirilmesi ve performansın izlenmesine ilişkin araçları sağlar. |
| **İzleme** | İdarenin amaç ve hedeflerine ulaşma konusunda; iç kontrol standartlarına uyum açısından iç kontrol sisteminin etkililiğinin ve beklenen katkıyı sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi ve sistemin iyileştirmeye açık alanlarına yönelik eylemlerin belirlenmesidir. |
| **Kontrol Faaliyetleri** | Öngörülen bir riskin etki ve/veya olasılığını azaltmayı ve böylece idarenin amaç ve hedeflerine ulaşma olasılığını artırmayı amaçlayan eylemlerdir. |
| **Mali Yönetim ve Kontrol** | Kaynakların elde edilmesinde ve kullanılmasında etkililiği, ekonomikliği, verimliliği, belirlenen amaç ve hedefler ile mevzuata uygunluğu sağlamak üzere yönetim sorumluluğu çerçevesinde, uygun organizasyon, yöntem ve süreçlerin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesidir. |
| **Merkezi Uyumlaştırma Birimi** | Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü bünyesinde malî yönetim ve iç kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler belirleme, geliştirme, uyumlaştırma ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verme görevlerini yürüten birimdir. Bu görevler anılan Genel Müdürlükte İç Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Dairesi tarafından yürütülmektedir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

| | |
|---|---|
| **Misyon** | Herhangi bir kamu idaresinin varlık sebebini ve devlet yapısı içindeki yerini ifade etmektedir. Başka bir deyişle kamu idaresinin ne tür hizmetler yaptığı, nasıl yaptığı ve kimin için yaptığı sorularına verilen cevaptır. |
| **Odak grup** | 6–8 kişiden oluşan bir hedef kitlenin belli konulardaki düşüncelerini ve tepkilerini detaylı ve derinlemesine almak üzere yapılan toplantılardır. Bir moderatör tarafından akış planı çerçevesinde yönetilir. |
| **Olasılık** | Bir olay veya durumun belirli bir zaman dilimi içerisinde meydana gelme ihtimalidir. |
| **Organizasyon yapısı** | İdarenin amaç ve hedeflerine ulaşmak için izlenen tüm faaliyetleri ve prosedürleri içeren genel sistemdir. |
| **Ön Mali Kontrol** | İdarelerin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerine ilişkin mali karar ve işlemlerinin; idarenin bütçesi, bütçe tertibi, kullanılabilir ödenek tutarı, harcama programı, finansman programı, merkezi yönetim bütçe kanunu ve diğer mali mevzuat hükümlerine uygunluğu ve kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması yönlerinden yapılan kontrollerdir. |
| **Önemli Değişimler** | İdarenin organizasyon yapısının değişmesi, önemli mevzuat değişiklikleri, afet veya ekonomik kriz gibi idarenin amaç ve hedeflerini gerçekleştirilmesini etkileyecek nitelikte olan iç ve dış faktörlerdir. |
| **Paydaş** | İdarenin ürün ve hizmetleri ile ilgisi olan, idareden doğrudan veya dolaylı, olumlu ya da olumsuz yönde etkilenen veya idareyi etkileyen kişi, grup veya kurumlardır. |
| **Program** | Kamu idarelerinin temel görev ve sorumlulukları esas alınarak kaynak tahsis edilen, birbiriyle uyumlu ve anlamlı şekilde bir araya getirilmiş faaliyetler grubudur. |
| **Performans Esaslı Program Bütçe** | Malî saydamlığın, hesap verebilirliğin ve kaynak tahsisinde etkinliğin sağlanması ile harcama önceliği geliştirilmesine yönelik; hükümet harcama ve faaliyetlerinin program sınıflandırmasına göre tasnif edildiği, politika amaç ve hedefleriyle ilişkilendirildiği ve karar alıcılara bilgi sağlamak üzere kamu hizmet sunumu performansına ilişkin bilgilerin bütçeleme süreçlerinde sistematik olarak kullanıldığı bütçe sistemini ifade eder. |
| **Risk** | Gelecekte meydana gelebilecek olayların belirsizliği veya bir olayın istenmeyen sonuçları veya etkileri olarak tanımlanabilir. İdareler açısından risk; gelecekte ortaya çıkabilecek iç ve dış etkenlerin idarelerin amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesi üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri şeklinde ifade edilebilir. Risk terminolojisinde riskin olumlu yanları ve sağlayabileceği olası kazançlar fırsat, olumsuz yanları ve neden olabileceği olası kayıplar ise tehdit olarak ifade edilmektedir**.** |
| **Risk Değerlendirmesi** | İdarenin hedeflerine ulaşmasını etkileyebilecek faktörlerin analiz edilerek etki ve olasılıkların hesaplanması ve önceliklendirilmesidir. |
| **Riskin Devredilmesi** | Riskli olduğu değerlendirilen faaliyetlerin tamamen ya da kısmen, idare dışında diğer uzman kamu idarelerine veya tedarik suretiyle yapılan alımlarda üçüncü kişilere/firmalara devredilmesidir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*
KYS-REH.006, R00, 01.04.2024
kvys.giresun.edu.tr/dg/1069

| | |
|---|---|
| **Riskin Etkisi** | Risk ortaya çıktığında oluşturacağı etki veya sonuçtur. |
| **Risk İştahı/Risk Alma İsteği** | Bir idarenin misyonu, vizyonu ve ulaşmaya çalıştığı stratejik hedefleri doğrultusunda herhangi bir zaman diliminde, herhangi bir önlem almanın gerekliliğine karar vermeden önce kabul etmeye (tolere etmeye/maruz kalmaya) hazır olduğu risk miktarıdır. Tehditler açısından; tolere edilebilir ve gerekçelendirilebilir maruz kalma seviyesini, fırsatlar açısından ise; fırsatın faydalarından yararlanmak için idarenin aktif bir şekilde risk almaya ne kadar hazır olduğunu ifade etmektedir. |
| **Riskin Kabul Edilmesi** | Kamu idarelerinin üstlenmekte herhangi bir sakınca görmedikleri risklere verdikleri pasif bir yanıt yöntemidir. |
| **Riskten Kaçınma** | Riskin gerçekleşme ihtimali olan faaliyetin kaldırılarak, faaliyetle birlikte gerçekleşme ihtimali olan riskin de yok edilmesi şeklinde riske verilecek yanıt yöntemidir. |
| **Riskin Kontrol Edilmesi** | Kamu idarelerinde risklerin kabul edilebilir bir seviyede tutulması amacıyla yapılacak kontrol faaliyetleri sonucunda riske verilecek yanıt yöntemidir.<br><br>***Yönlendirici Kontroller***: Risklerin gerçekleşmemesi veya risk oluştuğunda ortaya çıkacak etkiden kaçınmak adına yapılan kontrollerdir.<br><br>***Önleyici Kontroller:*** Risklerin gerçekleşmesi durumunda idare için oluşturacağı tehditleri önlemek ve istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasını engellemek adına yapılması gereken kontrollerdir.<br><br>***Tespit Edici Kontroller***: Riskler gerçekleştikten sonra meydana gelen zarar ve hasarın ne olduğunun tespiti amacıyla yapılan kontrollerdir.<br><br>***Düzeltici Kontroller***: Risklerin gerçekleştiği durumlarda ortaya çıkan tehditlerden kaynaklanan istenmeyen sonuçların etkisini azaltmaya yönelik kontrollerdir. |
| **Risk Stratejisi** | Risk yönetimi ile ilgili olarak İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından hazırlanan ve üst yönetici tarafından onaylanan kurumsal yaklaşımın tamamıdır. Risk stratejisi belgelendirilmeli ve kurumdaki herkes tarafından kolay erişilebilir olmalıdır. |
| **Risk Strateji Belgesi (RSB)** | Risk yönetimine ilişkin kurumsal yaklaşım ve üst düzey politikaların yazılı olarak ortaya konduğu belgedir. |
| **Risk Yönetimi** | Bir yönetim aracı olup idarenin amaçlarına ve hedeflerine ulaşmasında etkisi olabilecek risklerin tespit edilmesi, değerlendirilmesi, risklere karşı cevapların oluşturulması, risklere ve bunlara verilen cevapların düzenli olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi ile sürecin bütününün izlenmesine ilişkin mekanizmaların tamamını ifade etmektedir. |
| **Riskin Tespit Edilmesi** | Kurumun stratejik hedeflerine ulaşmasını engelleyen veya zorlaştıran risklerin, önceden tanımlanmış yöntemlerle belirlenmesi, gruplandırılması ve güncellenmesi sürecidir. |
| **Strateji Geliştirme Birimi** | Strateji geliştirme başkanlıkları, strateji geliştirme daire başkanlıkları, strateji geliştirme ve mali hizmetlerin yerine getirildiği müdürlüklerdir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

| | |
|---|---|
| **Stratejik Plan** | Kamu idarelerinin misyon ve vizyonlarının oluşturulması, stratejik amaç ve ölçülebilir hedeflerin saptanması, önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda performans ölçümü ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesinin yapılması amacıyla ilgili idarelerce beş yıllık bir dönem için hazırlanan plandır. |
| **Üst Yönetici** | Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir. 8 Ağustos 2018 tarihli ve 2018/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi gereği Bakanlıklarda; Bakanların kendilerine doğrudan bağlı hizmet birimleri bakımından, bakan yardımcılarının ise kendilerine bağlı hizmet birimleri bakımından bakanlık en üst yöneticisi sayılması uygun görülmüştür. |
| **Yapay Zekâ** | İnsana özgü olan; bilgi, muhakeme, algı, öğrenme ve nesneleri idare etme gibi becerilerin makinelere kazandırılmasını amaçlayan teknolojilerdir. |
| **Yetki Devri** | Karar alma yetki ve sorumluluğunun ilgili mevzuatında öngörülen şekilde başka bir makama yazılı olarak devredilmesidir. |
| **Yönetim Bilgi Sistemi** | İdarede kullanılan bilgilerin işlenmesini ve iletilmesini sağlayarak organizasyonun önceden belirlenmiş hedeflerine daha etkili erişmek amacıyla; gereken kararların alınmasında ve uygulanmasında yönetim ve karar alıcılara zamanında ve uygun veriyi sağlayan destekleyici sistemdir. |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## 7- KISALTMALAR LİSTESİ

**AB:** Avrupa Birliği

**BT:** Bilgi Teknolojileri

**COSO:** Committee of Sponsoring Organizations of Treadway Commission – Treadway Komisyonunu Destekleyen Kuruluşlar Komitesi

**İKEP:** İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı

**İKİYK:** İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu

**İKMUB:** İç Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi

**MYK:** Mali Yönetim ve Kontrol

**SIGMA:** Support for Improvement in Governance and Management - Yönetişim ve Yönetimi Geliştirmek için Destek

**SGB:** Strateji Geliştirme Birimi



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## 8- EKLER

### EK 1: Değerlendirme Soru Formu

| SORULAR | | Evet/Hayır | **Açıklama:** Bu alanda soruya verilen yanıtın dayanağını oluşturan hususlara yer verilecektir. |
|---|---|---|---|
| 1 | | | |
| 2 | | | |
| 3 | | | |
| 4 | | | |
| 5 | | | |
| 6 | | | |
| 7 | | | |
| 8 | | | |
| | | | |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## Ek 2: İç Kontrol Bileşeni Değerlendirme Formu

| İç Kontrol Bileşeni Adı: | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Soru Adedi | Evet Sayısı | Açıklamalar | Kontrol Eksiklikleri | Değerlendirme (Etkili/Kısmen Etkili/Etkisiz) |
| Soru Alt Başlığı 1 | | | | | |
| Soru Alt Başlığı 2 | | | | | |
| Soru Alt Başlığı 3 | | | | | |
| Soru Alt Başlığı 4 | | | | | |
| Bileşenin Tümü Üzerinde Değerlendirme | | | | | |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## Ek 3: Anket Soruları Tüm Bileşenlerin Değerlendirilmesi Formu

| Bileşen Adı | Oluşturulmuş ve Uygulanmaktadır(Evet/Hayır) | Değerlendirme (Etkili/Kısmen Etkili/ Etkisiz) |
|---|---|---|
| Kontrol Ortamı | | |
| Risk Değerlendirme | | |
| Kontrol Faaliyetleri | | |
| Bilgi ve İletişim | | |
| İzleme | | |
| İç kontrol sisteminin tüm bileşenleri birlikte işlemekte midir? | | |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## Ek 4: İdare İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporu Şablonu

**T.C**

**……..**

**……**

İç Kontrol Sistemi İzleme ve Değerlendirme Raporu

**Rapor Sayısı, Tarihi**

**Değerlendirme Ekibi**

| **Değerlendirme Ekibi** | |
|---|---|
| **Adı Soyadı:**<br>**Unvanı** | **İmzası** |
| **Adı Soyadı:**<br>**Unvanı:** | **İmzası** |



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

# İÇİNDEKİLER

## YÖNETİCİ ÖZETİ

- Değerlendirmenin amacı, kapsamı ve metodolojisi hakkında özet bilgi
- Varsa Sınırlamaları ve etkileri hakkında özet bilgi
- Tespitler, etkileri, öneriler ve ilgili birimin cevapları hakkında özet bilgi
- Değerlendirmenin sonuçlarına ilişkin özet bilgi
- Varsa başarılı performans ve iyi uygulama örnekleri
- Değerlendirme ekibinin değerlendirme notları

## 1. GİRİŞ

*Değerlendirmenin dayanağı, plan ve programı ile denetlenen birim ya da süreç hakkında kısa bilgilerin açıklandığı bölümdür.*

## 2. DEĞERLENDİRMENİN AMAÇ VE KAPSAMI

*Değerlendirmenin hedefleri ile değerlendirmeye tabi tutulan dönem, faaliyet ve işlemleri ile denetlenen birimleri vb. içeren bölümdür.*

## 3. DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ

*Değerlendirme sırasında incelenen belgeler ve görüşülen kişilere ilişkin bilgi verilen bölümdür.*

## 4. DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

*Değerlendirme sırasında elde edilen olumlu ya da olumsuz sonuçların yer aldığı bölümdür. Burada elde edinilen tespitler ile ilgili birimlere ve önerilere yer verilir. Varsa iyi uygulama örneklerinden bahsedilir.*

### 4.1. İç Konrol sisteminin olgunluk seviyesine ilişkin görüşler ve varsa iyi uygulama örnekleri

### 4.2. Değerlendirme Sonuçları ve Öneriler

### 4.3 Özet Değerlendirme Tablosu

| Bileşen No: | Değerlendirmeler | Kök Nedeni | Sorumlu Birimi | Sorumlu Kişi | İlgili Belgeler | Sonuç |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | |
| | | | | | | |
| | | | | | | |
| | | | | | | |

## 5. DEĞERLENDİRME EKİBİNİN GÖRÜŞÜ



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## Ek 5: Düzeltici Eylem Planı Şablonu

**.....DÜZELTİCİ EYLEM PLANI**

İzleme ve Değerlendirme Rapor No:

İzleme ve Değerlendirme Rapor Tarihi:

| İzleme ve Değerlendirme Raporu Madde No: | Sorunun Tanımı | Sorunun Kök Nedenine İlişkin Değerlendirmeler | Sorunun Giderilmesine Yönelik Faaliyetler | Faaliyetlerin Sonuçlandırılması Için Planlanan Tarih | Faaliyet Sorumlusu: |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | |
| | | | | | |
| | | | | | |

Düzeltici Eylem Planının Düzenlenme Tarihi:

Üst Yöneticinin İmzası:

Strateji Geliştirme Birim Yöneticisinin İmzası:



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*

## Ek 6: Olgunluk Modeli

Olgunluk Modeli, idarelerin mevcut iç kontrol uygulamalarının başlangıç, orta ve ileri seviyeden oluşan üç kategorideki yerini tespit etmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Excel Tablosunda gösterilmektedir.



*Bu dokümanın basılı hali kontrolsüz doküman kabul edilmektedir. Lütfen web sitesinden en son versiyonuna ulaşınız.*